Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0123

Poprawa połączeń, zachowanie dziedzictwa kulturowego i promowanie lokalnej doskonałości w turystyce europejskiej – zarządzanie kierunkami turystycznymi i rozwój turystyki regionalnej

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 kwietnia 2026 r. w sprawie poprawy połączeń, zachowania dziedzictwa kulturowego i promowania lokalnej doskonałościw turystyce europejskiej – zarządzanie kierunkami turystycznymi i rozwój turystyki regionalnej (2025/2120(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 174, 195 i 349,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1028 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie gromadzenia i udostępniania danych dotyczących usług krótkoterminowego najmu lokali mieszkalnych i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724[1],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2831 z dnia 23 października 2024 r. w sprawie poprawy warunków pracy za pośrednictwem platform[2],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko[3],

– uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/936 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie Europejskiego Roku

---

1 Dz.U. L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.
2 Dz.U. L, 2024/2831, 11.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.
3 Dz.U. L 155 z 12.6.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj.

Umiejętności[4],

– uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2025/1021 z dnia 22 maja 2025 r. w sprawie ubóstwa transportowego: jak zapewnić przystępną cenowo, dostępną i sprawiedliwą mobilność[5],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 marca 2025 r. pt. „Unia umiejętności” (COM(2025)0090),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 26 lutego 2025 r. pt. „Pakt dla czystego przemysłu – wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji” (COM(2025)0085),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 stycznia 2025 r. pt. „Kompas konkurencyjności dla UE” (COM(2025)0030),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 20 lipca 2023 r. pt. „Ku wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki: pobudzanie wymiany danych i innowacji w całym ekosystemie turystycznym” (C(2023)4787),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 17 maja 2021 r. w sprawie nowego podejścia do zrównoważonej niebieskiej gospodarki w UE – Przekształcenie niebieskiej gospodarki UE na rzecz zrównoważonej przyszłości (COM(2021)0240),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 4 marca 2021 r. pt. „Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych” (COM(2021)0102),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 1 lipca 2020 r. pt. „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności” (COM(2020)0274),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 27 maja 2020 r. pt. „Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację” (COM(2020)0456) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Określenie potrzeb Europy w zakresie odbudowy” (SWD(2020)0098),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 20 maja 2020 r. pt. „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia” (COM(2020)0380),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 13 maja 2020 r. pt.

---

4 Dz.U. L 125 z 11.5.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj.

5 Dz.U. L, 2025/1021, 26.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1021/oj.

„Turystyka i transport w roku 2020 i w dalszej przyszłości” (COM(2020)0550) oraz przyjęcie pakietu dla branży turystycznej i transportowej,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. pt. „Europejski Zielony Ład” (COM(2019)0640),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 22 maja 2018 r. pt. „Nowy europejski program na rzecz kultury” (COM(2018)0267),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 24 października 2017 r. pt. „Silniejsze i odnowione partnerstwo strategiczne z regionami najbardziej oddalonymi UE” COM(2017)0623),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 2 czerwca 2016 r. pt. „Europejski program na rzecz gospodarki dzielenia się” (COM(2016)0356) oraz rezolucję Parlamentu z dnia 15 czerwca 2017 r. na ten temat[6],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 20 lutego 2014 r. pt. „Europejska strategia na rzecz większego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej” (COM(2014)0086) oraz dokument roboczy służb Komisji z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie turystyki morskiej (SWD(2017)0126),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 czerwca 2010 r. pt. „Europa – najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie – nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego” (COM(2010)0352) i rezolucję Parlamentu w tej sprawie z dnia 27 września 2011 r.[7],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 czerwca 2021 r. pt. „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – W kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.” (COM(2021)0345),

– uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 4 lutego 2022 r. pt. „Transition pathway for tourism” [Ścieżka transformacji w sektorze turystyki] oraz jej sprawozdania podsumowujące za lata 2023 i 2024,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 21 września 2022 r. pt. „Nierównomierny rozwój turystyki na poziomie kierunków turystycznych – podstawowe przyczyny, skutki, istniejące rozwiązania i dobre praktyki: sprawozdania końcowe”,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 11 czerwca 2020 r. pt. „The EU Blue Economy Report 2020” [Sprawozdanie na temat

---

6 Dz.U. C 331 z 18.9.2018, s. 125.
7 Dz.U. C 56 E z 26.2.2013, s. 41.

niebieskiej gospodarki UE z 2020 r.],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 czerwca 2022 r. w sprawie wysp UE i polityki spójności: obecna sytuacja i przyszłe wyzwania[8],

– Uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie realizacji Nowego europejskiego programu na rzecz kultury i strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych[9],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie opracowania strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki[10],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie turystyki i transportu w roku 2020 i w dalszej przyszłości[11],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 października 2019 r. w sprawie negatywnego wpływu upadłości Grupy Thomas Cook na turystykę w UE[12],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 – stanowisko Parlamentu z myślą o osiągnięciu porozumienia[13],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 października 2015 r. w sprawie nowych wyzwań i koncepcji w zakresie promowania turystyki w Europie[14],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 września 2015 r. w sprawie dążenia ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie[15],

– uwzględniając swoje rezolucje z dnia 25 października 2011 r. w sprawie mobilności i integracji osób niepełnosprawnych oraz europejskiej strategii na rzecz osób niepełnosprawnych 2010–2020[16] i z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie europejskiej strategii na rzecz osób niepełnosprawnych na okres po roku 2020[17],

– uwzględniając konkluzje Rady z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie europejskiej agendy dla turystyki 2030,

---

8 Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 48.
9 Dz.U. C 177 z 17.5.2023, s. 78.
10 Dz.U. C 494 z 8.12.2021, s. 106.
11 Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 55.
12 Dz.U. C 202 z 28.5.2021, s. 73.
13 Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 179.
14 Dz.U. C 355 z 20.10.2017, s. 71.
15 Dz.U. C 316 z 22.9.2017, s. 88.
16 Dz.U. C 131 E z 8.5.2013, s. 9.
17 Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 8.

– uwzględniając konkluzje Rady z dnia 27 maja 2021 r. pt. „Turystyka w Europie w następnej dekadzie: zrównoważona, odporna, cyfrowa, globalna i społeczna”,

– uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów z dnia 10 grudnia 2025 r. pt. „W kierunku zrównoważonej i odpornej turystyki w Unii Europejskiej – strategia na rzecz zrównoważonego i adaptacyjnego zarządzania”[18],

– uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 27 lutego 2025 r. pt. „Turystyka w UE: zrównoważony rozwój siłą napędową długofalowej konkurencyjności”[19],

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych,

– uwzględniając unijną tablicę wskaźników turystyki;

– uwzględniając ramy statystyczne do pomiaru zrównoważenia turystyki,

– uwzględniając Europejski filar praw socjalnych[20],

– uwzględniając deklarację z Palmy z dnia 31 października 2023 r. pt. „The path toward the social sustainability of tourism in the EU” [Droga ku społecznej zrównoważoności turystyki w UE], podpisaną przez ministrów państw członkowskich UE odpowiedzialnych za turystykę,

– uwzględniając europejską deklarację w sprawie transportu rowerowego z dnia 3 kwietnia 2024 r.[21],

– uwzględniając raport Światowej Organizacji Turystyki ONZ z dnia 18 września 2018 r. „»Overtourism«? – Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions” [Nadmierna turystyka? – Zrozumienie rozwoju turystyki miejskiej wykraczającego poza subiektywne odczucia i zarządzanie nim],

– uwzględniając podręczniki UNESCO dotyczące zasobów światowego dziedzictwa, w tym publikację z 2002 r. pt. „Managing Tourism at World Heritage Sites: a Practical Manual for World Heritage Site Managers” [Zarządzanie turystyką w obiektach światowego dziedzictwa: praktyczny podręcznik dla zarządzających obiektami światowego dziedzictwa] oraz powiązane wytyczne dotyczące

---

18 Dz.U. C, C/2026/761, 24.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/761/oj.

19 Dz.U. C, C/2025/2014, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2014/oj.

20 Dz.U. C 428 z 13.12.2017, s. 10.

21 Dz.U. C, C/2024/2377, 3.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2377/oj.

zarządzania zachowaniem odwiedzających,

– uwzględniając globalny kodeks etyki w turystyce[22],

– uwzględniając sprawozdanie Enrica Letty z dnia 17 kwietnia 2024 r. pt. „Much more than a market” [Znacznie więcej niż rynek],

– uwzględniając sprawozdanie Maria Draghiego z dnia 9 września 2024 r. pt. „Przyszłość europejskiej konkurencyjności”,

– uwzględniając badanie zlecone przez Komisję Transportu i Turystyki z dnia 15 października 2018 r. pt. „Overtourism: impact and possible policy responses” [Nadmierna turystyka: skutki i możliwe rozwiązania polityczne],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Transportu i Turystyki (A10-0078/2026),

A. mając na uwadze, że turystyka odpowiada bezpośrednio za około 5 % PKB UE i stanowi ważny sektor społeczno-gospodarczy pod względem wartości dodanej, zatrudnienia i spójności regionalnej, a także wywiera silny efekt mnożnikowy w różnych sektorach; mając na uwadze, że po uwzględnieniu skutków pośrednich i skutków ubocznych ogólny wkład sektora wzrasta do około 10 % PKB UE; mając na uwadze, że w niektórych krajach i regionach turystyka odpowiada za nawet wyższy odsetek zatrudnienia i PKB, w tym samym wspiera rozwój regionalny i zmniejszanie nierówności; mając na uwadze, że 90 % sektora turystyki w UE stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), w tym przedsiębiorstwa rodzinne, które są szczególnie narażone na kryzysy; mając na uwadze, że przemysł turystyczny UE obejmuje około 2,3 mln MŚP i zatrudnia około 12,3 mln osób; mając na uwadze, że Europa pozostaje światowym liderem w turystyce i najpopularniejszym kierunkiem turystycznym na świecie pomimo utrzymujących się trudności gospodarczych i geopolitycznych[23], przy czym przewiduje się, że sektor ten wniesie 10,5 % do PKB UE, po tym jak odnotowano silny wzrost na początku

---

22 ONZ – Turystyka, „Global Code of Ethics for Responsible Tourism – Roadmap for Responsible and Sustainable Tourism Development” [Globalny kodeks etyczny odpowiedzialnej turystyki – plan działania na rzecz odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju turystyki], 1 października 1999 r.

23 Europejska Komisja Turystyki, „European travel maintain dynamic in early 2025 despite rising global uncertainty” [Utrzymana dynamika podróży po Europie na początku 2025 r. pomimo rosnącej niepewności na świecie], 7 maja 2025 r.

2025 r.[24];

B. mając na uwadze, że wartość gospodarcza turystyki jest coraz bardziej kwestionowana z powodu kosztów społecznych, kulturowych i środowiskowych, w tym presji na rynku mieszkaniowym, wyższych kosztów utrzymania mieszkańców, fragmentacji przestrzeni mieszkalnych, niezrównoważonego wykorzystania zasobów i rosnącego obciążenia podstawowej infrastruktury; mając na uwadze, że dziesięciolecia wzrostu ukierunkowanego na ilość, w połączeniu z lukami regulacyjnymi i lukami w zarządzaniu, sprzyjały niezrównoważonej turystyce; mając na uwadze, że dynamika ta wymaga lepszego zarządzania, w tym inteligentnego, zrównoważonego i dostosowanego do warunków lokalnych zarządzania popytem; mając na uwadze, że turystyka sama w sobie nie stanowi problemu, a zapobieganie fobii wobec turystyki wymaga przyjęcia całościowej strategii, która pogodzi wzrost gospodarczy z dobrostanem społecznym, ochroną środowiska, ochroną dziedzictwa kulturowego i długoterminową odpornością terytorialną;

C. mając na uwadze, że ekosystem turystyczny obejmuje wiele branż, w tym transport, biura podróży i organizatorów turystyki, usługi wsparcia, zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, sztukę kreatywną i rozrywkę oraz działalność sportową i rekreacyjną, a także mając na uwadze, że ma to kluczowe znaczenie dla umożliwienia ich spójnego rozwoju i odporności;

D. mając na uwadze, że rosnące koszty wynajmu mieszkań w całej UE pogłębiają niepewność mieszkaniową i wykluczenie społeczne; mając na uwadze, że sytuacja jest szczególnie dotkliwa na obszarach o dużym natężeniu ruchu turystycznego, gdzie niedobór przystępnych cenowo mieszkań utrudnia przyciąganie i zatrzymywanie sezonowych i stałych pracowników sektora turystyki oraz kluczowych specjalistów sektora publicznego; mając na uwadze, że najem krótkoterminowy w coraz większym stopniu wpływa na przystępność cenową mieszkań, funkcjonowanie społeczności lokalnych, konkurencyjność MŚP w ekosystemie turystycznym oraz równe warunki działania na jednolitym rynku; mając na uwadze, że rozwiązania w zakresie najmu krótkoterminowego muszą być dostosowane do każdej konkretnej sytuacji, a działania należy podejmować przede wszystkim na szczeblu lokalnym;

E. mając na uwadze, że koncepcja zrównoważonej turystyki ma kluczowe znaczenie dla poprawy konkurencyjności sektora, zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego Europy, w tym oznaczeń geograficznych, oraz zrównoważenia potrzeb turystów i

---

[24] Światowa Rada Podróży i Turystyki, „Travel and Tourism to Create 4.5MN New Jobs across the EU by 2035” [Podróże i turystyka stworzą 4,5 mln nowych miejsc pracy w całej UE do 2035 r.], 9 kwietnia 2025 r.

społeczności lokalnych; mając na uwadze, że zrównoważony rozwój opiera się na trzech współzależnych filarach – gospodarczym, społecznym i środowiskowym – z których żaden nie może być postrzegany w oderwaniu od innych;

F. mając na uwadze, że zrównoważony rozwój społeczny w turystyce obejmuje sprawiedliwy podział korzyści ekonomicznych – w tym przez dywersyfikację i zmniejszanie sezonowości ruchu turystycznego – poszanowanie praw, potrzeb i dobrostanu mieszkańców, ochronę dziedzictwa kulturowego i spójności wspólnot, a także zapewnianie wysokiej jakości miejsc pracy z godziwymi warunkami zatrudnienia; mając na uwadze, że sezonowość turystyki nadal przyczynia się do niestabilności gospodarczej, niedoborów siły roboczej oraz wywiera presję na społeczności lokalne; mając na uwadze, że rozwój turystyki zrównoważonej pod względem społecznym powinien wzmacniać społeczności lokalne, a nie wywierać na nie nadmierną presję;

G. mając na uwadze, że Unia Europejska jest w pełni zaangażowana w realizację Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz jej 17 celów zrównoważonego rozwoju, przyjętych przez ONZ we wrześniu 2015 r.; mając na uwadze, że Eurostat monitoruje postępy UE w realizacji celów zrównoważonego rozwoju w oparciu o zestaw 102 wskaźników; mając na uwadze, że turystyka może bezpośrednio przyczyniać się do osiągania niektórych celów zrównoważonego rozwoju;

H. mając na uwadze, że zmiana klimatu coraz bardziej wpływa na turystykę oraz że istotne jest odpowiednie dostosowanie do niej działalności turystycznej, planów, produktów i infrastruktury; mając na uwadze, że zrównoważony rozwój i odporność sektora turystyki są nadal nierównomierne na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, a przyjmowanie zrównoważonych praktyk przez państwa członkowskie, podmioty lokalne i zainteresowane strony z sektora prywatnego nadal opiera się głównie na dobrowolnym zaangażowaniu;

I. mając na uwadze, że turystyka odegrała rolę w kształtowaniu dynamiki terytorialnej w wielu regionach UE; mając na uwadze, że regionalne podejścia do organizacji i rozwoju tej działalności doprowadziły do powstania różnych konfiguracji, które wpływają na ich trajektorie wzrostu i dobrostanu; mając na uwadze, że regiony oddalone, najbardziej oddalone, wiejskie, peryferyjne, słabo zaludnione i wyspiarskie oraz niektóre obszary przybrzeżne mają wyjątkowe i zróżnicowane cechy, w tym podatność na zagrożenia dla środowiska, izolację geograficzną, brak połączeń i zależność od zasobów zewnętrznych, co wymaga podejścia politycznego dostosowanego do ich szczególnej sytuacji;

J. mając na uwadze, że jakość sieci połączeń ma zasadnicze znaczenie

dla podróży i turystyki, gdyż łączy ludzi z miejscami, kulturami i doświadczeniami; mając jednak na uwadze, że obecne wzorce podróżowania i turystyki stanowią poważne wyzwanie, gdyż 80 % podróżnych odwiedza jedynie 10 % kierunków turystycznych na świecie[25]; mając na uwadze, że promowanie turystyki wiejskiej i śródlądowej za pomocą dostosowanych do potrzeb strategii mogłoby zmniejszyć nadmierną presję na przeludnione ośrodki przybrzeżne w kilku państwach członkowskich; mając na uwadze, że wiele regionów peryferyjnych, wiejskich, oddalonych, najbardziej oddalonych i wyspiarskich pozostaje niedostatecznie obsługiwanych ze względu na ich izolację geograficzną, ograniczoną infrastrukturę, okrojone usługi transportowe w okresach pozaszczytowych oraz wysokie koszty i czas podróży wymagane, by do nich dotrzeć; mając na uwadze, że stałe ograniczenia geograficzne i związane z łącznością regionów najbardziej oddalonych UE doprowadziły do strukturalnej zależności od transportu lotniczego i morskiego oraz narażenia na koncentrację rynku, co ma bezpośredni wpływ na rozwój zrównoważonej turystyki; mając na uwadze, że wydajna logistyka transportu towarowego jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym świadczenie usług turystycznych w peryferyjnych ośrodkach turystycznych;

K. mając na uwadze, że transport ma największy udział w śladzie węglowym sektora turystyki; mając na uwadze, że zrównoważonej turystyki nie można osiągnąć bez zrównoważonej mobilności, w tym dywersyfikacji multimodalnej, z należytym uwzględnieniem fizycznych i geograficznych ograniczeń Europy, które wpływają na dostępność i wybór odpowiednich i zrównoważonych opcji transportu; mając na uwadze, że choć jedynie około 10 % podróży odbywa się obecnie koleją, czyli znacznie mniej niż transportem drogowym (64 %) lub samolotem (17 %), ostatnie badania sugerują, że 82 % Europejczyków jest otwartych na bardziej ekologiczne wybory w kwestii podróży[26]; mając na uwadze, że promy mogą świadczyć niezbędne usługi transportowe leżące w interesie publicznym, ponieważ zapewniają przystępne cenowo, regularne i całoroczne połączenia, w szczególności z wyspami i w regionami oddalonymi;

L. mając na uwadze, że rozwój turystyki specjalistycznej (turystyki gastronomicznej, winiarskiej, piwnej, turystyki wodnej, kulturalnej, religijnej, turystyki, której celem jest dziedzictwo kulturowe, turystyki medycznej, skierowanej na odnowę biologiczną, sportowej,

---

25 Greenwood G., „How connectivity is shaping the future of global tourism” [Jak połączenia kształtują przyszłość globalnej turystyki], World Travel Market Global Hub, 14 stycznia 2025 r., https://hub.wtm.com/blog/connectivity-shaping-future-global-tourism/.

26 Komisja Europejska Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji, badanie Eurobarometr Flash nr 499:Attitudes of Europeans towards tourism [Postawy Europejczyków wobec turystyki], 6 grudnia 2021 r.

rowerowej, nurkowej, agroturystyki, turystyki senioralnej, ekologicznej, regeneracyjnej itp.) stwarza regionom peryferyjnym, wiejskim i najbardziej oddalonym nowe możliwości prezentowania ich unikalnych krajobrazów lądowych i wodnych oraz dziedzictwa poprzez strategie rozwoju ukierunkowane na konkretne miejsca i tematy; mając na uwadze, że rozwój turystyki specjalistycznej wymaga wsparcia poprzez inwestycje w niezbędną infrastrukturę; mając na uwadze, że te zmieniające się tendencje w turystyce mogą wzmocnić zrównoważony charakter sektora poprzez wydłużenie podróży poza sezony szczytowego natężenia, rozproszenie przepływów odwiedzających oraz zwiększenie ochrony dziedzictwa naturalnego i kulturowego, a także wygenerowanie dodatkowych dochodów w regionach oddalonych, słabo zaludnionych i wyspiarskich;

M. mając na uwadze, że około 25 % Europejczyków to osoby z niepełnosprawnościami lub o ograniczonej możliwości poruszania się; mając na uwadze, że według Eurostatu odsetek ludności UE w wieku co najmniej 60 lat, który obecnie wynosi 21 %, ma wzrosnąć do 30 % do 2030 r.; mając na uwadze, że podejmowanie specjalnych działań poprzez inwestycje w dostępne i przyjazne dla osób starszych usługi turystyczne stanowi doskonałą okazję do zwiększenia konkurencyjności, poprawy jakości i wspierania całorocznego popytu;

N. mając na uwadze, że inteligentna turystyka ma na celu lepsze zarządzanie kierunkami turystycznymi, zwiększenie zadowolenia turystów i zapewnienie społecznościom lokalnym trwałej wartości[27]; mając na uwadze, że inteligentna turystyka opiera się na dostępności, analizie i skutecznym wykorzystaniu danych; mając na uwadze, że ekosystem danych UE jest nadal rozdrobniony; mając na uwadze, że inicjatywa wprowadzenia europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki ma na celu przezwyciężenie tego rozdrobnienia i wynikającej z niego koncentracji rynkowej poprzez stworzenie bezpiecznej, wzajemnie połączonej platformy wymiany danych w celu wspierania zrównoważonego rozwoju i odporności sektora, zgodnie ze ścieżką transformacji turystyki;

O. mając na uwadze, że pomimo istnienia portalu wiedzy „EU Tourism Dashboard” [unijna tablica wskaźników turystyki] oraz unijnej platformy turystyki Unia wciąż nie dysponuje skutecznymi i wystarczająco ambitnymi, zharmonizowanymi ramami oceny oddziaływania turystyki, w tym śladu węglowego, a także ogólnego poziomu zrównoważenia i odporności w państwach członkowskich;

P. mając na uwadze, że oparte na PKB i zagregowane wskaźniki efektywności nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistych społecznych,

---

27 Przewodnik UE na temat danych dotyczących kierunków turystycznych.Smart Tourism Destinations, lipiec 2022 r.

terytorialnych i środowiskowych skutków turystyki; mając na uwadze, że turystykę należy oceniać nie tylko pod kątem wzrostu wolumenu, ale także za pomocą wskaźników zrównoważonego rozwoju, takich jak spójność społeczna, długoterminowy zrównoważony rozwój terytorialny i integralność środowiskowa, przy czym przepustowość terytorialna i ochrona różnorodności biologicznej powinny stanowić wytyczne przy wprowadzaniu ograniczeń w kierunkach turystycznych, ograniczeniu liczby odwiedzających i planowaniu infrastruktury, promując w zamian modele rozwoju oparte na wartościach;

Q. mając na uwadze, że ograniczona wymiana danych i fragmentaryczne operacje w kluczowych sektorach transportu utrudniają rozwój zdolności multimodalnych i sprawne podróże multimodalne w całej UE[28], a możliwość rezerwacji takich podróży nadal stanowi poważną przeszkodę;

R. mając na uwadze, że sektor turystyki sprzyja tworzeniu miejsc pracy i generuje około 5 % całkowitego zatrudnienia w UE, ale stoi w obliczu znaczących wyzwań, do których należy 21 % wskaźnik zatrudnienia na czas określony; mając na uwadze, że sektor ten jest istotnym źródłem zatrudnienia, w szczególności dla młodzieży, kobiet oraz pracowników migrujących, którym trudno jest wejść na rynek pracy; mając na uwadze, że turystyka opiera się na wykwalifikowanej i zaangażowanej sile roboczej, która zapewnia wysokiej jakości usługi i autentyczne doświadczenia dla odwiedzających; mając na uwadze, że zwiększenie jakości miejsc pracy dzięki sprawiedliwemu wynagrodzeniu, stabilnemu zatrudnieniu i lepszym warunkom pracy może poprawić rekrutację i zatrzymanie pracowników, wspierając przejście sektora na zrównoważony rozwój o wysokiej wartości dodanej, a jednocześnie rozwiązując problem niedoboru siły roboczej i zrównoważonego rozwoju społecznego;

S. mając na uwadze, że regionalne gospodarki uzależnione od turystyki są bardziej podatne na wstrząsy popytowe oraz niestabilność na rynku pracy, co sprawia, że dywersyfikacja gospodarcza i reindustrializacja są niezbędne dla stabilności oraz długoterminowego rozwoju; mając na uwadze, że nadmierne poleganie na turystyce sezonowej grozi uwięzieniem regionów w modelu rozwoju, który ogranicza wzrost wydajności, innowacje i powstawanie sektorów o wyższej wartości dodanej;

T. mając na uwadze, że znamienne jest, iż 92 % MŚP w sektorze turystyki ma trudności z zatrudnieniem wykwalifikowanych pracowników[29]; mając na uwadze, że niedobór wykwalifikowanej siły

---

28 Europejska Organizacja Konsumentów, „Mind the gap – Making the multimodal journey the easy journey” [Zachować ostrożność – Ułatwienie podróży multimodalnych], 22 marca 2023 r.

29 Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Mobilności i Transportu, „Jobs and skills in tourism” [Zatrudnienie i umiejętności w turystyce].

roboczej w tym sektorze – wyzwanie, które istniało przed pandemią COVID-19 i utrzymuje się pomimo wysokich stóp bezrobocia w UE – wymaga szybkich działań, które zachęcą pracowników do zmiany i podnoszenia kwalifikacji, aby rozwijać kompetencje zorientowane na przyszłość oraz odpowiednie kompetencje ekologiczne, cyfrowe, kierownicze, społeczne i kulturowe w turystyce[30], które mają kluczowe znaczenie dla jej konkurencyjności[31]; mając na uwadze, że potrzebne są ukierunkowane środki, w tym trwałe inwestycje publiczne i prywatne, wraz z unijnymi instrumentami finansowania dostępnymi dla MŚP, w celu podnoszenia umiejętności i zadbania o to, aby branża turystyczna pozostała atrakcyjnym i konkurencyjnym pracodawcą;

U. mając na uwadze, że kobiety stanowią ponad połowę siły roboczej w turystyce w UE, ale nadal są zdecydowanie niedostatecznie reprezentowane na stanowiskach kierowniczych i decyzyjnych oraz nadmiernie reprezentowane w gorzej płatnych, nieformalnych lub niepewnych formach zatrudnienia oraz często pozbawione odpowiedniego bezpieczeństwa zatrudnienia i ochrony socjalnej; mając na uwadze, że takie nierówności osłabiają ekonomiczną pozycję kobiet i zmniejszają konkurencyjność sektora turystyki, co wskazuje na potrzebę uwzględnienia wyraźnego wymiaru równości płci w przygotowywanej strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki;

V. mając na uwadze, że nawet w erze cyfrowej turystyka rozwija się dzięki kontaktom międzyludzkim; mając na uwadze, że umiejętności miękkie mają zasadnicze znaczenie dla turystyki sprzyjającej włączeniu społecznemu, ale są nadal niedoceniane, nie są dostatecznie nauczane i są niewystarczająco opłacane, co bezpośrednio wpływa na jakość doświadczeń odwiedzających i dobrostan społeczności lokalnych;

W. mając na uwadze, że kultura, dziedzictwo i tożsamość są filarami unijnej oferty turystycznej, a wolontariusze i społeczności lokalne odgrywają kluczową rolę w zachowaniu i promowaniu żywego dziedzictwa każdego państwa członkowskiego, w tym zrównoważonych tradycji kulturowych i języków lokalnych; mając na uwadze, że ochrona, zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego mogą sprzyjać stosunkom międzykulturowym, pojednaniu i współistnieniu kulturowemu; mając na uwadze, że ochrona dziedzictwa kulturowego wymaga proaktywnego

---

30 HOTREC Hospitality Europe, „Labour shortages in the hospitality sector: forward-thinking and practices sharing” [Niedobory siły roboczej w sektorze hotelarsko-gastronomicznym: myślenie przyszłościowe i dzielenie się praktykami], wrzesień 2022 r.

31 Silva, S. i in., „The Value of Skills for a Sustainable Tourism and Hospitality Industry” [Wartość umiejętności dla zrównoważonej turystyki i branży hotelarsko-gastronomicznej], Tourism Hospitality, nr 6(1), 23 stycznia 2025 r.

zarządzania przepływami odwiedzających, ochrony obiektów szczególnie narażonych oraz włączenia społeczności lokalnych w procesy decyzyjne;

X. mając na uwadze, że innowacje cyfrowe, w tym interaktywne narzędzia mapowania, technologie immersyjne, rzeczywistość rozszerzona, cyfrowe platformy oparte na społecznościach oraz doświadczenia „fizyczno-cyfrowe” mogą zwiększać dostęp do lokalnego dziedzictwa, wspierać MŚP i umożliwić odwiedzającym głębsze zaangażowanie się w autentyczne ekosystemy kulturowe, w tym tradycje piwowarskie i lokalne rzemiosło;

Y. mając na uwadze, że agroturystyka oraz inicjatywy typu „od gospodarstwa do stołu” i „od pola do stołu” tworzą rzeczywiste łańcuchy wartości, a nie jedynie łańcuchy dostaw, oferują odwiedzającym wyjątkowe doświadczenie autentyczności, a jednocześnie wzmacniają gospodarki obszarów wiejskich, wspierają lokalnych producentów i promują odpowiedzialne podejście do środowiska; mając na uwadze, że tego rodzaju inicjatywy są coraz częściej uznawane za jeden z filarów wysokiej jakości i zrównoważonego rozwoju turystyki w całej UE;

Z. mając na uwadze, że europejska branża wystaw i imprez biznesowych, uznana za światowego lidera, jest kluczowym segmentem branży turystycznej i główną siłą napędową gospodarki, gdyż wspiera miejsca pracy, rozwój regionalny, inwestycje infrastrukturalne i wzrost międzysektorowy;

AA. mając na uwadze, że oznakowanie ekologiczne UE, będące jedną z norm zrównoważonego rozwoju, jest obecnie stosowane wyłącznie w odniesieniu do obiektów zakwaterowania turystycznego, a nie do całego łańcucha wartości w ośrodkach turystycznych, i chociaż jego wykorzystanie przez obiekty zakwaterowania turystycznego rośnie, ogólny wpływ na rynek pozostaje ograniczony; uwadze, że certyfikacja musi iść w parze z możliwymi do wyegzekwowania obowiązkami, przejrzystością w łańcuchach dostaw oraz monitorowaniem wpływu na środowisko, aby zapobiegać stosowaniu praktyk pseudoekologicznego marketingu;

AB. mając na uwadze, że pomimo przyjęcia dyrektywy w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych[32] znaczna część odpadów z tworzyw sztucznych pochodzących z sektorów turystyki i hotelarstwa nadal nie jest objęta jej zakresem regulacyjnym;

AC. mając na uwadze, że branża turystyczna UE powinna przejść na

---

32 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, Dz.U. L 155 z 12.6.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj).

model gospodarki o obiegu zamkniętym, poprawiając zasobooszczędność w dziedzinach takich jak gospodarowanie odpadami, wodą, żywnością, mobilnością i energią, przy wykorzystaniu praktyk opartych na danych; mając na uwadze, że przejście to wymaga przyjęcia odpowiedzialnych praktyk w zakresie produkcji i konsumpcji, w tym wykorzystywania produktów lokalnych przez branżę turystyczno-hotelarską, ograniczenia strumieni odpadów, ponownego wykorzystania zasobów oraz ochrony lokalnych ekosystemów; mając na uwadze, że planowanie, monitorowanie i zarządzanie oparte na danych, a także odpowiednie narzędzia w tym zakresie, są niezbędne do wsparcia tej zmiany oraz do poprawy długoterminowego zrównoważonego rozwoju i odporności ośrodków turystycznych;

AD. mając na uwadze, że uznanie turystyki za jeden z 14 strategicznych ekosystemów przemysłowych Europy[33] uwypukla potrzebę wyjścia poza założenia dotyczące jej nieodłącznej odporności[34] w kierunku całościowej strategii europejskiej opartej na silnej koordynacji polityki, odzwierciedlającej przekrojowy charakter sektora, a także potrzebę ukierunkowanego i skutecznego finansowania;

AE. mając na uwadze, że Komisja zapowiedziała publikację pierwszej w historii strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki, co stanowi istotną szansę na ustanowienie spójnych i perspektywicznych ram zrównoważonego rozwoju tego sektora; mając na uwadze, że celem tej inicjatywy powinno być zapewnienie, aby przyszły wzrost gospodarczy był zgodny z szerszymi celami klimatycznymi i społecznymi UE, a jednocześnie by powstrzymać się od tworzenia nieproporcjonalnych obciążeń administracyjnych lub finansowych dla MŚP; mając na uwadze, że silna europejska marka turystyczna stanowi strategiczny atut, który może wzmacniać przewagę konkurencyjną Europy przez promowanie zrównoważonej, wysokiej jakości i bogatej w doświadczenia oferty turystycznej, przy jednoczesnym wspieraniu rozpraszania ruchu turystycznego oraz zarządzania sezonowością;

AF. mając na uwadze, że zasadnicze znaczenie ma potwierdzenie, że turystyka stanowi ważny i strategiczny sektor gospodarki, który pielęgnuje tożsamość europejską, oraz nie należy jej postrzegać jako marginalnego elementu gospodarki; mając na uwadze, że przekrojowy charakter sektora turystyki wymaga solidnej koordynacji politycznej i administracyjnej; mając na uwadze, że

---

33 Komunikat Komisji z 5 maja 2021 r. zatytułowany „Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. – tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy” (COM(2021)0350).

34 Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, „Building strong and resilient tourism destinations” [Budowanie silnych i odpornych kierunków turystycznych], OECD Tourism Papers, 2025/03, OECD Publishing, Paryż, 2025, s. 6–8.

specjalna dyrekcja generalna ds. zrównoważonej turystyki, dysponująca odpowiednimi zasobami, mogłaby zagwarantować zintegrowane podejście instytucjonalne, poprawić zarządzanie istniejącymi programami finansowania i rozwiązać problem obecnego rozdrobnienia europejskiego zarządzania w tym sektorze;

AG. mając na uwadze, że ukierunkowane finansowanie UE, w tym projekty pilotażowe i działania przygotowawcze, a także wsparcie w ramach programów takich jak Program na rzecz jednolitego rynku, program Kreatywna Europa, Interreg, program „Cyfrowa Europa” i „Horyzont Europa”, mają zasadnicze znaczenie dla umożliwienia władzom lokalnym, MŚP i podmiotom działającym w dziedzinie kultury testowania innowacyjnych modeli w turystyce kulturalnej, opracowywania narzędzi cyfrowych, wzmacniania sieci tematycznych i zwiększania skali udanych inicjatyw we wszystkich regionach; mając na uwadze, że Parlament konsekwentnie apelował, by włączyć do budżetu ogólnego UE specjalną linię budżetową przeznaczoną na turystykę; mając na uwadze, że zbliżające się negocjacje w sprawie następnych wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034 (WRF) stanowią dogodną okazję do zapewnienia specjalnego, długoterminowego i stabilnego finansowania turystyki; mając na uwadze, że nowe wnioski ustawodawcze dotyczące WRF na lata 2028–2034 odegrają kluczową rolę we wspieraniu czystej transformacji, transformacji cyfrowej, rozwoju umiejętności, zrównoważonego rozwoju oraz ogólnej konkurencyjności ekosystemu turystycznego we wszystkich regionach UE;

Od izolacji do szansy: lepsza sieć połączeń jako katalizator zrównoważonego wzrostu w turystyce regionalnej

1. potwierdza, że sieć połączeń jest warunkiem wstępnym swobody przemieszczania się zapisanej w traktatach; podkreśla, że silna sieć połączeń ma zasadnicze znaczenie dla zrównoważenia turystyki i rozszerzenia płynących z niej korzyści na obszary o niedostatecznym zasięgu sieci, dla zmniejszenia presji na nadmiernie odwiedzane miejsca i dla wspierania rewitalizacji lokalnych gospodarek; wzywa Komisję i państwa członkowskie do uznania dostępnej, przystępnej cenowo i niezawodnej sieci połączeń za kluczową usługę, która stanowi podstawę swobody przemieszczania się, gdyż nie ma swobody przemieszczania się bez środków, które to umożliwiają; opowiada się za ustanowieniem jasnych, wymiernych i regularnie aktualizowanych poziomów odniesienia w celu oceny dostępności, przystępności cenowej i jakości zrównoważonych opcji podróży, w tym postępów w kierunku wolnej od barier, sprzyjającej włączeniu społecznemu mobilności osób z niepełnosprawnościami i osób o ograniczonej możliwości poruszania się oraz regionów oddalonych, najbardziej oddalonych, wiejskich, peryferyjnych, słabo zaludnionych i wyspiarskich, ze szczególnym uwzględnieniem małych wysp; podkreśla, że takie poziomy odniesienia mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia całorocznej łączności, wspierania społeczności

lokalnych i MŚP oraz ochrony długoterminowej odporności regionów zależnych od turystyki; podkreśla ponadto znaczenie poziomów odniesienia we wspieraniu Komisji i państw członkowskich w priorytetowym traktowaniu inwestycji infrastrukturalnych związanych z turystyką mających na celu wzmocnienie spójności terytorialnej, dystrybucję przepływów turystycznych i zmniejszenie presji na przeludnione miejsca natężonego ruchu turystycznego;

2. zwraca uwagę na nieproporcjonalnie duży wpływ największych przewoźników i platform cyfrowych na sterowanie tendencjami rynkowymi, co wpływa na wybory podejmowane przez konsumentów i sprawia, że kierunki turystyczne i przedsiębiorstwa z branży hotelarskiej są narażone na zagrożenia strukturalne; wzywa Komisję, by przeprowadziła badanie analizujące zależność turystyki od dominujących podmiotów o silnej pozycji rynkowej w sektorach transportu i turystyki, w tym w sektorze hotelarsko-gastronomicznym, oceniające zagrożenia dla łączności, uczciwych cen, sprawiedliwych warunków dla wszystkich użytkowników biznesowych, warunków pracy, ciągłości usług i długoterminowej odporności kierunków turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń strukturalnych w regionach wiejskich, oddalonych i wyspiarskich; wzywa ponadto Komisję, aby w ramach badania oceniła działania służące rozwiązaniu problemu koncentracji rynku i nieuzasadnionej personalizacji cen, zwiększeniu przejrzystości, uczciwej konkurencji i ochrony konsumentów oraz poprawie konkurencyjności MŚP i lokalnych podmiotów, w tym, w stosownych przypadkach, za pomocą odpowiednich środków prawnych, regulacyjnych i finansowych;

3. postrzega efektywne połączenia transportowe jako podstawę zrównoważonego, konkurencyjnego i odpornego sektora turystyki w UE, która zmniejsza presję na najpopularniejsze kierunki turystyczne działające na poziomie swoich możliwości lub w warunkach, gdy możliwości te zostały przekroczone, a jednocześnie otwiera dostęp i przekierowuje przepływy odwiedzających do mniej znanych, nowych kierunków turystycznych oraz sprawiedliwiej rozdziela korzyści gospodarcze; wzywa do poprawy łączności i dostępności, zwłaszcza w odległych regionach UE o niedostatecznym dostępie do usług, w tym na wyspach, aby promować wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu poprzez zrównoważone podróże, zachęcać do przeciwdziałania sezonowości i wspierać rozwój regionalny;

4. zwraca jednocześnie uwagę, że wiele nowych kierunków turystycznych – od terytoriów najbardziej oddalonych po obszary wiejskie, społeczności górskie i regiony wyspiarskie – boryka się z wyjątkowymi wyzwaniami związanymi z łącznością, i podkreśla, że w strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki należy określić dostosowane do potrzeb mechanizmy wsparcia, które odzwierciedlają ich szczególny profil i podatność na zagrożenia, zwłaszcza w celu wzmocnienia połączeń powietrznych, morskich i

lądowych, które podtrzymują łączność z tymi obszarami; nalega, aby rozbudowie łączności towarzyszyły wysokiej jakości infrastruktura i niezawodne usługi, umożliwiające ośrodkom turystycznym zarządzanie nowymi lub zróżnicowanymi przepływami turystycznymi bez szkody dla dostępności lub przystępności cenowej dla mieszkańców, zwłaszcza w wyżej wymienionych regionach znajdujących się w trudnej sytuacji;

5. apeluje o zbadanie możliwości szerszego wdrożenia obowiązków świadczenia usług publicznych, w tym konfiguracji multimodalnych oraz transgranicznych pociągów nocnych, aby służyć zarówno mieszkańcom, jak i turystom– zwłaszcza na obszarach oddalonych, przybrzeżnych i wyspiarskich – podkreślając znaczenie tych usług we wzmacnianiu spójności terytorialnej i społecznej;

6. podkreśla kluczową rolę ukończonej bazowej, rozszerzonej bazowej i kompleksowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T), uzupełnionej szeregiem zrównoważonych opcji usług transportowych, w osiągnięciu bardziej zrównoważonego podziału terytorialnego turystyki w UE, w tym poprzez promowanie popytu poza sezonem; podkreśla, że priorytetowe traktowanie projektów transgranicznych w ramach instrumentu „Łącząc Europę” miało kluczowe znaczenie dla osiągnięcia postępów w realizacji TEN-T, i apeluje o solidny budżet instrumentu „Łącząc Europę” w kolejnych WRF w celu wsparcia zrównoważonego, dostępnego i wzajemnie połączonego europejskiego systemu transportowego, który ma równie istotne znaczenie dla turystyki we wszystkich regionach UE;

7. z zadowoleniem przyjmuje możliwości, jakie dają wnioski ustawodawcze przedstawiane w związku z kolejnymi WRF (2028–2034), by wzmocnić wsparcie UE na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i odpornej turystyki; zwraca w szczególności uwagę na przepisy proponowanego rozporządzenia w sprawie planu partnerstwa krajowego i regionalnego[35], w którym uznaje się zrównoważone usługi turystyczne za cel szczegółowy i otwiera możliwości inwestowania w transformację cyfrową, podejścia oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym, zrównoważoną mobilność, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej, dywersyfikację turystyki, przystosowanie się do zmiany klimatu i zarządzanie obszarami turystycznymi; przyznaje, że proponowane rozporządzenie ustanawiające Europejski Fundusz Konkurencyjności[36] stwarza perspektywy wspierania zrównoważonej turystyki za pomocą

---

35 Wniosek Komisji z dnia 16 lipca 2025 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Spójności Gospodarczej, Społecznej i Terytorialnej, Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, Rybołówstwa i Polityki Morskiej, Dobrobytu i Bezpieczeństwa na lata 2028–2034 oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) 2023/955 i rozporządzenie (UE, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565).

36 COM(2025)0555.

środków na rzecz czystej transformacji, dekarbonizacji przemysłu i konkurencyjności MŚP; zwraca jednak uwagę, że nowy wniosek w sprawie WRF po raz kolejny nie zawiera programu UE ani odrębnej linii budżetowej przeznaczonej na zrównoważoną turystykę, i zauważa, że dostępność finansowania UE na rozwój drugorzędnych i lokalnych sieci transportowych, które są niezbędne do wspierania zrównoważonego rozwoju sektora turystyki, dywersyfikacji przepływów turystycznych i wspierania dostępności regionów oddalonych, peryferyjnych, najbardziej oddalonych i wyspiarskich, pozostaje niejasna; podkreśla, że w następnych WRF nie należy ani marginalizować znacznej liczby regionów, ani ograniczać finansowania projektów zintegrowanych z globalną siecią, aby uniknąć dysproporcji terytorialnych i utrzymać spójność społeczną i terytorialną UE; wyraża zaniepokojenie, że regiony najbardziej oddalone borykają się z ograniczonym współfinansowaniem pomimo ich skrajnego oddalenia od kontynentu i związanej z tym potrzeby bezpiecznej łączności i zrównoważonych inwestycji; przypomina ponadto, że wyspy i regiony najbardziej oddalone UE, które borykają się z silniejszą presją konkurencyjną ze strony regionów spoza UE, mają zasadnicze znaczenie dla regionalnej gospodarki turystycznej UE i powinny otrzymać wystarczające środki z instrumentu „Łącząc Europę” i innych funduszy w celu poprawy infrastruktury łączności, przyciągnięcia odwiedzających i zapewnienia, aby ich wzrost był coraz bardziej zrównoważony i by pozostały konkurencyjne;

8. potwierdza, że specjalne finansowanie UE na rzecz zrównoważonej turystyki mogłoby przynieść znaczne korzyści dzięki zwiększeniu odporności sektora, przyspieszeniu jego transformacji ekologicznej i cyfrowej zgodnie z priorytetami polityki UE oraz wspieraniu zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego, a także długoterminowej konkurencyjności we wszystkich europejskich ośrodkach turystycznych, w tym większej spójności terytorialnej i społecznej w regionach peryferyjnych, najbardziej oddalonych i wyspiarskich; podkreśla, że utworzenie takiej linii budżetowej ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia skutecznego wdrożenia przyszłej strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki; wzywa tymczasem do aktualizacji i przeglądu przewodnika dotyczącego finansowania turystyki ze środków UE w kontekście kolejnych WRF;

9. apeluje, aby w unijnej strategii na rzecz zrównoważonej turystyki oraz w kolejnych WRF priorytetowo potraktować i określić jasne mechanizmy finansowania wspierające przejście na modele zrównoważonej turystyki w regionach odczuwających skutki sezonowości, zmiany klimatu, obciążenia demograficznego, stałej lub intensywnej presji ze strony odwiedzających, mniejszej atrakcyjności, wysokiej specjalizacji sektorowej i degradacji aktywów, a także w małych i średnich oraz nowych ośrodkach turystycznych o dużym potencjale przyjmowania turystów; podkreśla, że takie środki finansowe powinny wspierać realizację projektów pilotażowych,

budowanie potencjału oraz transformację strukturalną, ze szczególnym uwzględnieniem zrównoważonej infrastruktury, czystych połączeń komunikacyjnych, dywersyfikacji terytorialnej, a także programów szkoleniowych, które wzmacniają lokalne zasoby kadrowe i pomagają pracownikom dostosować się do nowych umiejętności oraz wymagań rynku;

10. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by dołożyły wszelkich starań w celu włączenia zrównoważonej mobilności turystycznej do polityki transportowej UE, wraz z inwestycjami w połączenia „ostatniej mili” – w tym transport publiczny i aktywną mobilność – oraz zrównoważone i przystępne cenowo rozwiązania w zakresie mobilności miejskiej, z korzyścią zarówno dla odwiedzających, jak i mieszkańców; wzywa Komisję, by zapewniła ukierunkowane wsparcie korzystania z pojazdów niskoemisyjnych i bezemisyjnych w turystyce – na przykład poprzez zachęty do leasingu pojazdów elektrycznych i infrastruktury ładowania – zwłaszcza w regionach wyspiarskich, wiejskich, górskich i najbardziej oddalonych, aby pobudzić zrównoważoną mobilność i zmniejszyć ślad środowiskowy pozostawiany przez turystów; wzywa Komisję do intensywniejszego promowania istniejącej unijnej platformy turystycznej, ułatwiającej wymianę udanych modeli zarządzania ruchem turystycznym i najlepszych praktyk między ośrodkami turystycznymi;

11. przypomina, że tempo tej transformacji zależy od odpowiedniej infrastruktury ładowania w ośrodkach turystycznych, w tym rozwiązań służących do szybkiego ładowania umożliwiających zaspokojenie potrzeb biznesowych, operacyjnych i potrzeb w zakresie transportu pasażerskiego; podkreśla, że ukierunkowane wsparcie finansowe UE, oparte na jasnych poziomach odniesienia, ma zasadnicze znaczenie dla zwiększenia udziału bezemisyjnych źródeł energii w całym ekosystemie turystycznym oraz zapewnienia, aby dekarbonizacja mobilności wspierała cele klimatyczne i zrównoważone zarządzanie kierunkami turystycznymi; ponadto podkreśla potrzebę zapewnienia odpowiedniej infrastruktury logistycznej i połączeń intermodalnych, które wspierają łańcuchy dostaw w turystyce oraz lokalne ekosystemy gospodarcze;

12. apeluje o zwiększenie wsparcia finansowego UE na rzecz wzmocnienia usług transportu publicznego, tak aby stały się one bardziej multimodalne, dostępne, niezawodne, elastyczne i lepiej dostosowane do uwarunkowań terytorialnych, zwłaszcza w regionach wyspiarskich i oddalonych; podkreśla, że usługi te powinny zapewniać mieszkańcom odpowiedni dostęp, a jednocześnie wzmocnić sieć połączeń między społecznościami, sprzyjać włączeniu społecznemu oraz zwiększać dostępność ośrodków turystycznych; sugeruje, że w przypadku gdy istniejące środki okażą się niewystarczające do zaradzenia utrzymującym się niekorzystnym warunkom strukturalnym, Komisja powinna zaproponować inne narzędzia w celu zrekompensowania niekorzystnych warunków

strukturalnych, z którymi borykają się obywatele i przedsiębiorstwa w regionach peryferyjnych, wyspiarskich i najbardziej oddalonych, oraz w celu zapewnienia sprawiedliwego dostępu i ochrony długoterminowej rentowności i spójności tych regionów;

13. uznaje branżę turystyki rowerowej za strategiczny europejski sektor – co zostało odzwierciedlone w europejskiej deklaracji w sprawie transportu rowerowego – w którym UE odgrywa rolę światowego lidera; podkreśla znaczenie inicjatyw takich jak EuroVelo – europejska sieć długodystansowych szlaków rowerowych – dla rozwoju turystyki ukierunkowanej na podróże; apeluje o zachęty i inwestycje w celu wzmocnienia tych inicjatyw i zwiększenia ich znaczących korzyści gospodarczych we wszystkich regionach, w tym na obszarach wiejskich, peryferyjnych i transgranicznych; podkreśla, że takie inicjatywy sprzyjają możliwościom zrównoważonej mobilności, wzmacniają społeczności lokalne i MŚP oraz zwiększają włączenie społeczne i geograficzne; wzywa Komisję oraz państwa członkowskie do nieustannego wspierania rozwoju i rozbudowy europejskich tras długodystansowej turystyki rowerowej oraz do modernizacji infrastruktury rowerowej i poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego rowerzystów, w tym przez przeznaczone na ten cel instrumenty finansowe i ścisłą współpracę z władzami regionalnymi i lokalnymi;

14. podkreśla kluczową rolę połączeń morskich dla regionów wyspiarskich, przybrzeżnych i peryferyjnych będących usługami kluczowymi zarówno dla mieszkańców, jak i turystów; wskazuje na znaczenie obowiązków świadczenia usługi publicznej, nowoczesnych flot oraz inteligentnych rozkładów jazdy, które godzą lokalne potrzeby komunikacyjne z ruchem turystycznym i pomagają ograniczać sezonową presję; wzywa UE do dalszego wspierania zrównoważonych opcji transportowych, takich jak promy wykorzystujące paliwa i baterie neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla oraz promy elektryczne i hybrydowe wyposażone w technologie zasilania energią elektryczną z lądu, uzupełnionych środkami na rzecz rozwoju samolotów hybrydowo-elektrycznych, przy priorytetowym traktowaniu wysp oraz terytoriów najbardziej oddalonych i peryferyjnych, z zastrzeżeniem potwierdzonej rentowności technologicznej i ekonomicznej oraz przy wsparciu proporcjonalnych środków dla operatorów i terytoriów, które w dużym stopniu opierają się na połączeniach lotniczych i morskich;

15. wzywa Komisję do podjęcia działań następczych w związku z badaniem oceniającym zalety i wady ewentualnego wzajemnego uznawania licencji żeglarskich dla operatorów łodzi rekreacyjnych poprzez przedstawienie propozycji środka regulacyjnego, który ułatwi mobilność około 48 mln europejskich żeglarzy i będzie wspierał zrównoważony rozwój turystyki wodnej i niebieskiej gospodarki;

16. podkreśla, że turystyczna żegluga śródlądowa i rekreacja nad wodą, taka jak jazda na rowerze, wycieczki piesze, gastronomia i atrakcje kulturowe, umożliwiają odwiedzającym odkrywanie lokalnego dziedzictwa i krajobrazów w sposób przyjazny dla środowiska; apeluje zatem o większe inwestycje w europejskie rzeki i kanały w celu ochrony różnorodności biologicznej i wzmocnienia odporności systemów wodnych, z uwagi na ich znaczny potencjał w zakresie zrównoważonej turystyki, a także w celu bardziej zrównoważonego rozkładu przepływów turystycznych w poszczególnych regionach;

17. uznaje kolej za podstawę zrównoważonej turystyki i realną alternatywę dla bardziej zanieczyszczających rodzajów transportu; wzywa do zwiększenia inwestycji w całą infrastrukturę kolejową UE – w szczególności w odcinki transgraniczne i odcinki, które mają zasadnicze znaczenie dla połączeń międzynarodowych – wraz ze zwiększonym wsparciem dla sieci drugorzędnych i lokalnych, aby zapewnić dostępność regionów oddalonych i peryferyjnych; przypomina, że koleje można rozwijać na wyspach jako zrównoważony środek transportu i sposób zapewnienia połączeń multimodalnych, wspierając zarówno projekty transgraniczne, jak i inicjatywy kolejowe w regionach wyspiarskich;

18. potwierdza, że intermodalność powinna stać się strategicznym priorytetem, dzięki promowaniu bezpośrednich połączeń między portami lotniczymi, dworcami kolejowymi i portami wodnymi, a jednocześnie uznaje, że łączność kolejowa i terminale intermodalne są równie ważne dla dostarczania towarów i usług, które wspierają także kierunki turystyczne; wzywa ponadto do uproszczenia systemu biletowego w transporcie kolejowym, aby zwiększyć elastyczność podróży i atrakcyjność sektora kolejowego, a także do szybkiego wprowadzenia bezproblemowego zintegrowanego systemu biletowego obejmującego usługi kolejowe, lotnicze i morskie, jaśniejsze informacje dla pasażerów i łatwiejsze metody rezerwacji transgranicznych;

19. z zadowoleniem przyjmuje wizję sieci kolei dużych prędkości w celu promowania sprawnych połączeń kolejowych między miastami europejskimi jako alternatywy dla lotów krótkodystansowych, przy jednoczesnym rozszerzeniu turystyki na regiony peryferyjne, poza tradycyjne najpopularniejsze kierunki; zwraca jednak uwagę, że należy zająć się jeszcze różnymi przeszkodami technicznymi, na przykład związanymi z różnicami między niektórymi krajowymi lub regionalnymi szerokościami torów a standardową europejską szerokością toru; ponadto postrzega pociągi nocne jako kluczowy atut w dywersyfikacji turystyki, umożliwiający rozwój kierunków turystycznych o niedostatecznym zasięgu i promujący bardziej zrównoważone rodzaje turystyki, takie jak turystyka wiejska, kulturalna i ekologiczna;

20. przypomina o rosnącej popularności turystyki kolejowej związanej z

historią i dziedzictwem kulturowym jako innowacyjnego sposobu promowania zrównoważonego podróżowania i wzbogacania doświadczeń kulturowych na szczeblu lokalnym i regionalnym, a jednocześnie zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego; podkreśla, że odnowienie i dostosowanie nieużytkowanych lub niedostatecznie wykorzystywanych tradycyjnych linii kolejowych i taboru kolejowego do celów turystycznych może przyczynić się do rewitalizacji kierunków turystycznych, zachowania naturalnych krajobrazów i lokalnego środowiska, a także do tworzenia nowych atrakcji turystycznych wzbogacających doświadczenia odwiedzających i jednocześnie wspierających ochronę i zrównoważony rozwój obszarów lokalnych i regionalnych; wzywa do udostępnienia funduszy UE na odnowienie, modernizację i ulepszenie taboru kolejowego i infrastruktury transportowej, w tym linii kolejowych, dróg i tras rowerowych, zapewniających dostęp do obszarów turystycznych, aby wspierać historyczne, kulturowe i zrównoważone środowiskowo trasy;

21. uznaje, że zarówno transport, jak i turystyka mają znaczący wpływ na potrzeby energetyczne kierunków turystycznych w UE; apeluje o włączenie turystyki i wszystkich rodzajów transportu – kolejowego, drogowego, morskiego i lotniczego – do przyszłej polityki energetycznej UE oraz środków wspierających kierunki turystyczne w ich zrównoważonej transformacji i zaspokajających ich szczególne potrzeby infrastrukturalne; wzywa Komisję do zwiększenia wsparcia dla infrastruktury energetycznej w sektorze turystyki, a państwa członkowskie – do uwzględnienia potrzeb energetycznych tego sektora w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu;

22. z zadowoleniem przyjmuje plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonego transportu (STIP), i ma nadzieję, że pobudzi on inwestycje w zrównoważone paliwa w sektorach lotnictwa i transportu wodnego, w tym w odniesieniu do istniejącej floty łodzi rekreacyjnych, w których to sektorach szczególnie trudno jest ograniczyć emisje; wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, aby na drodze do osiągnięcia zerowych emisji netto, w szczególności poprzez przejście na zrównoważone paliwa, unikano ukrytych kosztów, nadmiernej biurokracji, nieuczciwych dopłat dla linii lotniczych, które zawyżają ceny biletów dla turystów, mieszkańców i MŚP, a także nieproporcjonalnych kosztów operacyjnych lub obciążeń infrastrukturalnych dla regionów najbardziej oddalonych, wysp i obszarów peryferyjnych; ostrzega przed wprowadzaniem nowych środków fiskalnych, takich jak podatek paliwowy, które mogłyby pogorszyć łączność, przystępność cenową i konkurencyjność sektora turystyki;

23. podkreśla, że podatki ekologiczne od turystyki („ekopodatki”) mogłyby przynieść wymierne rezultaty społecznościom lokalnym, ponieważ mogłyby one finansować projekty korzystne dla obywateli i środowiska; zauważa, że kilka miast i regionów wprowadziło już takie

podatki ekologiczne z pozytywnymi wynikami, które należy przeanalizować i ewentualnie wykorzystać jako przykłady dobrych praktyk; wzywa Komisję do uwzględnienia tych przykładów w przyszłej strategii na rzecz zrównoważonej turystyki, która zapewniłaby państwom członkowskim i regionom dodatkowe wytyczne dotyczące wspierania inwestycji w zrównoważoną turystykę, przyczyniając się tym samym do zrównoważonego rozwoju terytorialnego i wspólnego dobrobytu;

24. uznaje sektor rejsów wycieczkowych za ważny europejski sektor stanowiący podstawę przemysłu stoczniowego i remontowego, w którym UE pozostaje światowym liderem, a jednocześnie dostrzega wyzwania w zakresie zrównoważonego rozwoju obserwowane w niektórych kierunkach turystycznych; wzywa do wprowadzenia systemów zachęt i inwestycji w celu zwiększenia dostępności zrównoważonych dostaw energii elektrycznej pobieranej z lądu oraz zachęcania do noclegów lub dłuższych pobytów w portach, zwłaszcza w dużych portach rejsowych; zachęca do dalszego dialogu z sektorem, aby zadbać o to, by zawinięcia do portów i dłuższe pobyty w portach przyczyniały się do tworzenia lokalnej wartości dodanej, zrównoważonej mobilności i zmniejszenia zatorów komunikacyjnych; podkreśla potrzebę promowania zrównoważonego zarządzania turystyką rejsową i ruchem statków w celu zrównoważenia korzyści gospodarczych z integralnością środowiskową kierunków turystycznych i lepszym dobrobytem społecznym społeczności lokalnych;

25. uważa, że w tym kontekście w ramach usprawnionego zarządzania kierunkami turystycznymi należy uwzględniać wszystkie zawinięcia statków do portu; podkreśla ponadto potrzebę zapewnienia zrównoważonego i proporcjonalnego rozmieszczenia planowanych zawinięć statków do portów za pomocą systemów przydziału miejsc postoju, aby zmniejszyć presję na kierunki turystyczne w dniach największego ruchu i zmaksymalizować korzyści dla lokalnej gospodarki, minimalizując zarazem wpływ na środowisko tych kierunków turystycznych; podkreśla ponadto potrzebę opracowania metodyki obliczania zdolności przyjmowania ruchu turystycznego w miejscach docelowych, do których przybywają pasażerowie statków wycieczkowych; wskazuje w tym kontekście na kluczową rolę organizacji zarządzających obszarami turystycznymi, a także władz lokalnych i zainteresowanych stron, w zarządzaniu przepływem odwiedzających i dbaniu o to, by turystyka rejsowa przyczyniała się do zrównoważonego rozwoju lokalnego; zaleca, aby Komisja zebrała przykłady dobrych praktyk, by służyły one jako wzorce dla innych sektorów w całej UE, opierając się na inicjatywach takich jak sprawozdanie z 2023 r. zatytułowane „Dobre praktyki w zakresie zrównoważonej turystyki wycieczkowej”, aby poprawić zrównoważony charakter i konkurencyjność turystyki;

26. podkreśla, że potrzebne są silne i możliwe do wyegzekwowania

prawa pasażerów we wszystkich rodzajach transportu, w tym w przypadku złożonych podróży multimodalnych, w celu utrzymania przewagi konkurencyjnej Europy w światowej turystyce, przy jednoczesnym wspieraniu innowacji, konkurencyjności i inwestycji w sektorze transportu; odnotowuje rosnące oczekiwania podróżnych dotyczące niezawodności, przejrzystości oraz ochrony w przypadku zakłóceń i opóźnień, w szczególności gdy podróże obejmują kilka rodzajów transportu lub przewoźników; podkreśla w tym kontekście potrzebę opracowania strategii UE na rzecz wydajnego transportu turystycznego, która skróci czas oczekiwania, ograniczy powielanie procedur i przeszkody administracyjne, a jednocześnie poprawi interoperacyjność biletów i dokumentów podróży oraz usprawni kontrole graniczne; podkreśla, że niezwykle ważne jest zapewnienie silnych praw pasażerów podróżującym z niepełnosprawnościami i o ograniczonej możliwości poruszania się, przede wszystkim w celu zwiększenia włączenia społecznego i sprawiedliwości społecznej, ale także wzmocnienia reputacji Europy jako dostawcy dostępnych usług turystycznych i transportowych wysokiej jakości, co jeszcze bardziej zwiększy konkurencyjność turystyki europejskiej;

Wzmocnienie pozycji europejskich kierunków turystycznych w celu wspierania doskonałości na szczeblu lokalnym

27. ostrzega, że brak równowagi w turystyce może przeciążać kierunki turystyczne, szkodzić społecznościom lokalnym i mieszkańcom oraz osłabiać atrakcyjność środowiskową i kulturową Europy; podkreśla z drugiej strony, że turystyka, o ile jest dobrze zaplanowana, ma ogromną wartość i potencjał w zakresie tworzenia korzyści sprzyjających włączeniu społecznemu, wzmacniania spójności społecznej, zachowania dziedzictwa kulturowego i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy; przypomina, że turystyka, jako integralna część strategii przemysłowej UE, wymaga skutecznego zarządzania, w tym na poziomie kierunków turystycznych, i skoordynowanych środków politycznych, aby zapewnić strategiczną dystrybucję popytu między istniejące i nowe kierunki turystyczne; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia działań, na przykład poprzez pobudzanie popytu w okresach poza sezonem; wzywa państwa członkowskie, aby wspierały dywersyfikację i promowanie mniej popularnych kierunków turystycznych i form aktywności oraz podkreśla, że wysiłki te powinny być wspierane przez oparte na danych inicjatywy w zakresie planowania i podnoszenia świadomości w celu utrzymania statusu Europy jako jednego z głównych kierunków turystycznych na świecie;

28. jest przekonany, że odporność sektora na różne wyzwania wymaga jasnej strategii, dobrze zdefiniowanych celów, a także partycypacyjnego i opartego na dowodach kształtowania polityki i stanowienia prawa; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą opracowania pierwszej w historii

strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki i uznaje jej potencjał w zakresie zapewnienia państwom członkowskim, regionom i zainteresowanym stronom z branży kompleksowych ram kształtowania bardziej zrównoważonego, innowacyjnego, wyważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu modelu turystyki; uważa, że strategia powinna na nowo zdefiniować rolę turystyki tak, aby uwzględnić nie tylko jej bezpośredni wpływ gospodarczy, lecz także uznać jej wkład we wspólny dobrobyt, spójność społeczną i zrównoważony rozwój regionalny; apeluje, aby wraz z tą strategią opracowano plan wdrażania, w którym ocenia się potrzeby każdego regionu turystycznego i kierunku turystycznego oraz różne poziomy łączności, przy czym priorytetowo należy traktować infrastrukturę turystyczną w kierunkach turystycznych znajdujących się w trudnej sytuacji; podkreśla, że plan ten powinien być wspierany przez odpowiedni program finansowania, jasny harmonogram i solidny proces oceny, aby zapewnić spójną i sprawiedliwą transformację w Europie;

29. podkreśla, że aby odnieść sukces w coraz bardziej konkurencyjnym kontekście turystyki światowej, Europa potrzebuje ściślejszej koordynacji i inwestycji na szczeblu UE, by poprawić swoją widoczność na arenie międzynarodowej; apeluje, aby w ramach strategii UE na rzecz zrównoważonej turystyki zostały opracowane spójne ramy „Kierunek Europa”, które uzupełnią strategie krajowe i regionalne, będą zwiększały atrakcyjność Europy na świecie i tworzyły jednolity wizerunek kontynentu wysokiej jakości, doceniając jednocześnie lokalną doskonałość i wspierając przejście Europy kierunku stania się globalnym wzorcowym kierunkiem turystycznym do 2030 r.;

30. wzywa do utworzenia w ramach Komisji specjalnej Dyrekcji Generalnej ds. Zrównoważonej Turystyki;

31. podkreśla, że przekrojowy charakter tego sektora musi być odpowiednio odzwierciedlony we wszystkich odpowiednich strategiach politycznych UE poprzez dostosowanie prawodawstwa w dziedzinie transportu, środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju obszarów wiejskich, cyfryzacji, konkurencyjności, zatrudnienia, edukacji i dostępu do przystępnych cenowo mieszkań, a także poprzez wykorzystywanie wiedzy fachowej z wszystkich tych dziedzin;

32. podkreśla znaczenie ustrukturyzowanych modeli wielopoziomowego zarządzania, które systematycznie angażują władze lokalne i regionalne, organizacje zarządzające obszarami turystycznymi i prywatne zainteresowane strony, zapewniając w ten sposób spójne i sprzyjające włączeniu społecznemu strategie turystyczne; wskazuje na strategiczną przewagę organizacji zarządzających obszarami turystycznymi polegającą na wykorzystaniu swojej obecności na szczeblu lokalnym, co pozwala im zwiększyć zasięg swoich działań i

budować partnerstwa ze wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami w ekosystemie turystycznym, w tym MŚP; podkreśla, że wiele małych i wiejskich kierunków turystycznych nie dysponuje odpowiednim zapleczem administracyjnym ani analitycznym, by opracowywać i wdrażać strategie zrównoważonego rozwoju turystyki, i mogłoby skorzystać z ukierunkowanego wsparcia UE w celu wzmocnienia swoich zdolności w zakresie zarządzania kierunkami turystycznymi; wzywa ponadto państwa członkowskie, aby wzmocniły rolę organizacji zarządzających obszarami turystycznymi poprzez wsparcie finansowe, zdolności techniczne, koordynację ich działalności i podnoszenie kwalifikacji pracowników, co jest niezbędne do skutecznego zarządzania kierunkami turystycznymi;

33. zwraca uwagę, że należy wzmocnić ustrukturyzowane, wielopoziomowe modele zarządzania turystyką poprzez opracowanie i regularne aktualizowanie planów zarządzania obszarami turystycznymi, koordynowanych przez organizacje zarządzające obszarami turystycznymi we współpracy z regionalnymi i lokalnymi organami publicznymi, zainteresowanymi stronami z branży turystycznej i mieszkańcami, aby zapewnić spójne i integracyjne podejście i umożliwić organizacjom zarządzającym obszarami turystycznymi koordynację i promowanie różnorodnych lokalnych produktów turystycznych; podkreśla, że plany zarządzania obszarami turystycznymi powinny opierać się na jasnych wskaźnikach zrównoważonego rozwoju oraz, w stosownych przypadkach, na ocenach zdolności, co zapewni planowanie oparte na dowodach i długoterminową konkurencyjność;

34. uznaje, że przyjęcie szerszej perspektywy regionalnej w dziedzinie turystyki może poprawić spójność planowania transportu i turystyki, zmniejszyć fragmentację polityki i promować większą równość, integrację i współpracę między regionami o różnym poziomie intensywności turystyki; podkreśla ważną rolę władz lokalnych i regionalnych w kształtowaniu strategii zrównoważonej turystyki, tworzeniu tematycznych szlaków kulturowych, promowaniu tożsamości lokalnej, zachowaniu dziedzictwa kulturowego i niematerialnego oraz wspieraniu inicjatyw turystycznych podejmowanych przez społeczność; podkreśla jednocześnie znaczenie włączenia turystyki do regionalnych strategii reindustrializacji i inteligentnej specjalizacji, tak aby turystyka wspierała i uzupełniała zróżnicowaną bazę produkcyjną, a nie ją zastępowała;

35. podkreśla szczególną wrażliwość kierunków turystycznych o dużym natężeniu ruchu turystycznego, w których coraz bardziej dotkliwa staje się alienacja miejscowej ludności, przeciążenie infrastruktury, rosnący wpływ na środowisko oraz zagrożenia dla lokalnej kultury i dziedzictwa; zachęca do zwiększenia widoczności mniej odwiedzanych regionów oraz do rozwoju regionalnych centrów ruchu

turystycznego opartych na dziedzictwie kulturowym, gastronomii, przyrodzie i lokalnej działalności kulturalnej w celu wzmocnienia lokalnej doskonałości i promowania modelu zrównoważonego wzrostu, który wykracza poza silnie nasycony segment turystyki plażowej; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie do finansowania inicjatyw mających na celu rewitalizację historycznych wsi i promowanie tradycyjnych produktów lokalnych, w tym rozbudowa zielonych szlaków i innych ścieżek przyrodniczych, a także stworzenie oznakowania wyróżniającego obszary przyrodnicze wyjątkowe dla agroturystyki i turystki przyrodniczej, na wzór „błękitnej flagi” przyznawanej plażom;

36. zauważa, że podróże na krótkich dystansach o niskim i zerowym poziomie emisji przyczyniają się do spójności regionalnej dzięki zachowaniu wartości na szczeblu lokalnym oraz wzmocnieniu turystyki kierowanej przez MŚP i opartej na społeczności w regionach śródlądowych i rolniczych; podkreśla wkład turystyki bliskości w zmniejszenie zatorów w przeludnionych kierunkach turystycznych oraz utrzymanie całorocznej działalności gospodarczej, stabilności pracy i odporności demograficznej w regionach słabo zaludnionych; podkreśla potrzebę wzmocnienia krótkich tras podróży turystycznych, które łączą odwiedzających z mikroprzedsiębiorcami, takimi jak mikrobrowary, drobni producenci wina, rzemieślnicy i stowarzyszenia kulturalne; zachęca w związku z tym do utworzenia i uznania na szczeblu UE lokalnych sieci tematycznych w celu promowania dziedzictwa lokalnego i regionalnego oraz wzmocnienia turystyki kulturalnej i regeneratywnej; zwraca uwagę na znaczenie interaktywnych narzędzi cyfrowych i tematycznych platform cyfrowych, interaktywnych map tematycznych i kalendarzy wydarzeń dla ułatwiania widoczności i prezentowania lokalnej doskonałości;

37. podkreśla pozytywną rolę funduszy spójności i rozwoju w odniesieniu do inwestycji w sektorze turystyki, kultury i w sektorze rolno-spożywczym; zwraca uwagę, że regiony korzystające z tych funduszy powinny być wspierane we wdrażaniu metod turystyki łączących planowanie i wdrażanie; wzywa UE do zapewnienia większego wsparcia dla inicjatyw w zakresie agroturystyki, a także inicjatyw „od pola do stołu” i „od gospodarstwa do stołu”, które tworzą prawdziwe łańcuchy wartości i zapewniają turystom autentyczne doświadczenia; podkreśla, że modele te wzmacniają gospodarkę obszarów wiejskich, wspierają lokalnych producentów, dywersyfikują ofertę turystyczną i przyczyniają się do rozwoju wysokiej jakości, zrównoważonej turystyki w całej UE;

38. uznaje potencjał sportu, turystyki aktywnej i na świeżym powietrzu w przyczynianiu się do rozwoju regionalnego, promowaniu zdrowego stylu życia i łagodzeniu sezonowości oraz wzywa do bardziej systematycznego włączania infrastruktury sportowej do ram turystyki; podkreśla jednocześnie możliwości, jakie daje turystyka zdrowotna, uzdrowiskowa i medyczna, zwłaszcza w starzejącym się

społeczeństwie, oraz wzywa do opracowania standardów jakości i do promowania współpracy transgranicznej w tym rozwijającym się segmencie; podkreśla w tym kontekście potrzebę podnoszenia świadomości na temat włączenia społecznego i dostępności w turystyce, zwiększenia zakresu i widoczności dostępnych usług oraz opracowania ofert turystycznych, które będą przynosiły korzyści zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami;

39. przypomina, że sektor hotelarsko-gastronomiczny jest głównym filarem europejskiego ekosystemu turystycznego i tkanki kulturowej Europy, zakorzenionym w bliskich powiązaniach z lokalnymi MŚP, instytucjami kulturalnymi i regionalnymi rynkami pracy, i podkreśla zasadniczą rolę europejskich restauracji, kawiarni i barów – głównie mikroprzedsiębiorstw i przedsiębiorstw rodzinnych – w tworzeniu miejsc pracy na wszystkich poziomach umiejętności oraz w zachowaniu tożsamości lokalnej i dziedzictwa kulturowego; wzywa do opracowania strategii politycznych wspierających przedsiębiorstwa branży hotelarsko-gastronomicznej, tak aby mogły one oferować wysokiej jakości doświadczenia, wzmacniać dynamikę kulturową, poprawiać jakość zatrudnienia w tym sektorze i tworzyć trwałą, długoterminową wartość dla europejskich kierunków turystycznych;

40. z zadowoleniem przyjmuje rozporządzenie w sprawie krótkoterminowego najmu lokali mieszkalnych[37], mające zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich od 20 maja 2026 r., jako pozytywny krok w kierunku skuteczniejszego zarządzania kierunkami turystycznymi; jest jednak zaniepokojony nieuregulowaną ekspansją najmu krótkoterminowego i jego wpływem na mieszkalnictwo, w szczególności na przystępność cenową mieszkań dla lokalnych mieszkańców i pracowników o krytycznym znaczeniu, spójność społeczną, łącznie z wypychaniem mieszkańców i społeczności z ich od dawna zajmowanego miejsca w życiu lokalnym i sprawowaniu władzy na poziomie lokalnym, a także na usługi komunalne oraz niezbędne usługi publiczne, które mają bezpośredni wpływ na życie lokalnych społeczności; przypomina, że w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach połączonych C-724/18 i C-727/18[38] stwierdzono, że uregulowanie najmu krótkoterminowego na szczeblu krajowym, regionalnym lub

---

37 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1028 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie gromadzenia i udostępniania danych dotyczących usług krótkoterminowego najmu lokali mieszkalnych i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (Dz.U. L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

38 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wielka izba) z dnia 22 września 2020 r. w sprawie Cali Apartments SCI i HX przeciwko Procureur général près la cour d'appel de Paris i Ville de Paris, sprawy połączone C-724/18 i C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

lokalnym może być uzasadnione uzasadnionym interesem publicznym, pod warunkiem że przyjęte środki są konieczne, odpowiednie i proporcjonalne; w związku z tym wzywa Komisję, by niezwłocznie zaproponowała przepisy w celu stworzenia spójnych, opartych na danych i zrównoważonych ram UE dotyczących najmu krótkoterminowego, określających normy świadczenia usług i jasne kategorie podmiotów wynajmujących oraz umożliwiających państwom członkowskim, w tym władzom regionalnym i lokalnym, stosowanie proporcjonalnych i opartych na dowodach środków, takich jak limity dotyczące liczby noclegów w roku, systemy zezwoleń, kompensacje i podział na strefy, i przypomina, że polityka mieszkaniowa pozostaje przede wszystkim w gestii państw członkowskich;

41. przypomina, że turystyka powinna być postrzegana jako strategiczna szansa oparta na zrównoważonej współegzystencji odwiedzających i mieszkańców; uważa, że najem krótkoterminowy, pierwotnie oparty na koncepcji osobistego kontaktu między gospodarzem a gościem, może sprzyjać zaangażowaniu lokalnych mieszkańców w sektor turystyki i zapewnić turystom bardziej autentyczne doświadczenie; zauważa, że zezwolenie na wykorzystywanie mieszkań do celów turystycznych może zapewnić rodzinom dodatkowe dochody i pomóc w finansowaniu energooszczędnych prac renowacyjnych; podkreśla jednak, że to, co powstało jako model gospodarki współpracy, w coraz większym stopniu przekształca się w skomercjalizowany sektor, obecnie w dużej mierze zdominowany przez komercyjne podmioty wynajmujące, które zarządzają wieloma nieruchomościami i często działają bez obowiązków porównywalnych do tych, które mają tradycyjne podmioty oferujące zakwaterowanie; wzywa do wyraźnego rozróżnienia między komercyjnym a niekomercyjnym najmem krótkoterminowym; podkreśla, że wszelkie środki regulacyjne powinny pozostać proporcjonalne, dostosowane do warunków lokalnych i uwzględniać lokalne społeczności i gospodarki oparte na turystyce, a jednocześnie pozostawiać państwom członkowskim, regionom i władzom lokalnym elastyczność w opracowywaniu i wdrażaniu środków dostosowanych do swoich szczególnych warunków lokalnych i rynków mieszkaniowych;

42. podkreśla potrzebę solidnych mechanizmów egzekwowania, w celu dopilnowania, aby na platformach cyfrowych znajdowały się wyłącznie oferty zgodnego z przepisami najmu krótkoterminowego – biorąc pod uwagę centralną rolę platform cyfrowych na rynku najmu krótkoterminowego, oraz aby nielegalne oferty najmu krótkoterminowego zidentyfikowane przez władze były niezwłocznie usuwane; podkreśla ponadto, że zasadnicze znaczenie ma ustanowienie w odniesieniu do platform jasnych obowiązków w zakresie należytej staranności, w tym weryfikacji numerów identyfikacyjnych, wraz ze wzmocnionymi mechanizmami kontroli zapobiegającymi nieuczciwej lub nieważnej rejestracji, a także skutecznymi mechanizmami zgłaszania, działania i usuwania, aby

zagwarantować szybkie usuwanie nieważnych ofert najmu krótkoterminowego; podkreśla, że nowe ramy regulacyjne powinny również zapewniać solidne mechanizmy wspierające egzekwowanie i przestrzeganie krajowych lub lokalnych przepisów mających na celu zarządzanie ofertą najmu krótkoterminowego, w tym skuteczne wdrożenie limitów dotyczących liczby noclegów w roku, lub innych środków, takich jak wymogi dotyczące ograniczania hałasu;

43. zwraca w związku z tym uwagę, że w kierunkach turystycznych o pewnych ograniczeniach strukturalnych i geograficznych, takich jak wyspy, regiony najbardziej oddalone i niektóre obszary przybrzeżne, presja rynkowa związana z turystyką w połączeniu z niewystarczającą ofertą przystępnych cenowo mieszkań publicznych jeszcze bardziej pogłębia kryzys mieszkaniowy; wzywa do dostosowania środków polityki spójności do tych szczególnych warunków zgodnie z art. 174 i 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;

44. zwraca uwagę na obecne ograniczenia oznakowania ekologicznego UE; stwierdza, że należy przyjąć jednolite podejście do oznakowania dotyczącego zrównoważonego rozwoju w europejskim sektorze turystyki, umożliwiające stworzenie jednego przejrzystego systemu, który promuje zrównoważony rozwój, wzajemne uczenie się i budowanie zdolności, zwiększa zaufanie konsumentów i poprawia globalną konkurencyjność, wydajność i widoczność europejskich przedsiębiorstw i kierunków turystycznych, czyniąc Europę przykładem zrównoważonej turystyki na całym świecie; podkreśla, że harmonizacja nie oznacza stosowania jednego certyfikatu, lecz stosowanie wspólnej metodyki przeglądu i ustanawiania jasnych norm lub kryteriów; podkreśla znaczenie akredytowanej, niezależnej certyfikacji zewnętrznej w celu dopilnowania, aby twierdzenia dotyczące zrównoważonego rozwoju były uzasadnione zgodnie z ramami regulacyjnymi UE, w tym z dyrektywą w sprawie wzmocnienia pozycji konsumentów[39]; zdecydowanie wzywa do rozszerzenia zakresu na dodatkowe segmenty łańcucha wartości w turystyce, w tym przedsiębiorstwa organizujące rejsy wycieczkowe, biura podróży, usługi związane z organizowaniem spotkań, programów motywacyjnych, konferencji i wystaw, atrakcje turystyczne, usługi gastronomiczne i kierunki turystyczne, a także turystykę przyjazną społeczności, która angażuje lokalnych mieszkańców, aby wspierać zrównoważoną transformację w oparciu o dokładne oceny skutków i konsultacje z zainteresowanymi stronami; podkreśla jednocześnie, że ogólnounijne oznakowanie

---

39 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/825 z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2005/29/WE i 2011/83/UE w odniesieniu do wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej poprzez lepszą ochronę przed nieuczciwymi praktykami oraz lepsze informowanie (Dz.U. L, 2024/825, 6.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/825/oj).

dotyczące zrównoważonego charakteru powinno pozostać dobrowolne, proporcjonalne, opłacalne, proste w stosowaniu dla MŚP oraz powinno być wspierane szkoleniami i zachętami finansowymi, aby zapobiec nadmiernym obciążeniom administracyjnym dla małych przedsiębiorstw turystycznych;

45. wzywa Komisję i państwa członkowskie do wspierania przejścia turystyki na model gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez promowanie działań, które poprawiają efektywność gospodarowania wodą, energią i odpadami, ograniczają nadmierną konsumpcję, zapobiegają degradacji siedlisk, chronią różnorodność biologiczną i minimalizują ślad środowiskowy działalności turystycznej w obszarach turystycznych w oparciu o decyzje podejmowane na podstawie danych; jednocześnie wzywa Komisję do zwiększenia wsparcia dla innowacji w celu ograniczenia marnotrawienia żywności i uwzględnienia go w odpowiednich programach; wzywa ponadto do promowania krótkich łańcuchów dostaw w sektorze hotelarsko-gastronomicznym poprzez ułatwianie dostępu do rynku mikroprzedsiębiorstwom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom, w tym małym gospodarstwom rolnym i rzemieślnikom;

46. uznaje, że sektor turystyki podejmuje istotne kroki w celu zmniejszenia swojego wpływu na środowisko, w tym poprzez stopniowe wycofywanie jednorazowych butelek z wodą, poprawę energooszczędnego oświetlenia i systemów oszczędzania wody, wydłużenie żywotności mebli, ich naprawę i ponowne wykorzystanie oraz ograniczenie marnotrawienia żywności, przy czym wszystkie te działania są wspierane przez solidne ramy prawne przewidziane w niedawno przyjętych przepisach UE, takich jak dyrektywa w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych[40] oraz rozporządzenie w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, których wdrażanie jest nadal w toku; wzywa Komisję do przeprowadzenia badania, aby zidentyfikować i ocenić luki w dyrektywie w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych w odniesieniu do sektora turystyczno-hotelarskiego, oraz do zaproponowania środków mających na celu zaradzenie tym niedociągnięciom, w tym poprzez zapewnienie wsparcia i zachęt dla branży, by w miarę możliwości przyspieszyć proces stopniowego wycofywania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych w unijnym sektorze turystyczno-hotelarskim, w oparciu o realistyczny harmonogram transformacji oraz ocenę skutków, dane naukowe i konsultacje z zainteresowanymi stronami, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby nie nakładać nieproporcjonalnych kosztów na małe

---

40 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmiany rozporządzenia (UE) 2019/1020 i dyrektywy (UE) 2019/904 oraz uchylenia dyrektywy 94/62/WE (Dz.U. L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

podmioty;

47. wzywa Komisję i państwa członkowskie do przejścia od reaktywnego do proaktywnego zarządzania rozwojem turystyki, wspieranego przez zwiększoną wymianę danych, oraz do gromadzenia, analizowania i wykorzystywania danych do zarządzania obszarami turystycznymi i sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz podkreśla, że takie przejście pomogłoby zapewnić zrównoważoną turystykę wysokiej jakości; podkreśla, że skoordynowana wymiana danych na wszystkich szczeblach umożliwia monitorowanie w czasie rzeczywistym i inteligentne prognozowanie, dzięki czemu ośrodki turystyczne mogą zarządzać przepływem odwiedzających do obiektów kulturalnych i przyrodniczych, zapobiegać nadmiernemu zatłoczeniu, zarządzać zasobami, wspierać wysiłki na rzecz zmniejszenia sezonowości i elastycznie dostosowywać się do zmian; podkreśla, że szybki rozwój generatywnej AI może faworyzować duże i zawansowane technologicznie podmioty na rynku turystycznym, co pogłębi istniejące nierówności i wykluczy wiele kierunków turystycznych i MŚP, jeżeli wsparcie i rozwój zdolności nie będą postępować w tym samym tempie; w związku z tym wzywa Komisję do zapewnienia ukierunkowanego finansowania i wytycznych dotyczących instrumentów finansowych dla MŚP, aby sprzyjać wdrażaniu danych, cyfryzacji i sztucznej inteligencji w sektorze turystyki;

48. apeluje o systemowe podejście do turystyki, w którym fragmentaryczna logika rynku i produktów zostaje zastąpiona zintegrowanymi modelami zarządzania; popiera opracowanie kompleksowych wskaźników, opartych na uznanych na szczeblu międzynarodowym metodach obliczeniowych, obejmujących m.in. tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy, warunki zatrudnienia, dobrostan społeczności lokalnych, efektywne gospodarowanie zasobami, degradację środowiska i emisje dwutlenku węgla, w celu promowania przejrzystego kształtowania polityki, kierowania odpowiedzialnymi inwestycjami i umożliwienia porównywalności danych między różnymi kierunkami turystycznymi; z zadowoleniem przyjmuje opracowanie uznanego na całym świecie i zharmonizowanego zestawu wskaźników zrównoważonej turystyki na poziomie kierunków turystycznych, i zwraca uwagę, że Centrum Kompetencji UE prowadzi działania pilotażowe nad metodyką służącą wsparciu zarządzania danymi w inteligentnych kierunkach turystycznych (D3HUB), przy udziale 40 europejskich organizacji zarządzania turystyką w regionach i wykorzystaniu europejskiego systemu wskaźników turystycznych; nalega, aby podejście na szczeblu UE do wskaźników zrównoważonej turystyki było w pełni zgodne z istniejącymi ramami, takimi jak ramy statystyczne do pomiaru zrównoważonego charakteru turystyki lub ramy metodologiczne rachunków satelitarnych turystyki, co umożliwi skuteczną normalizację i analizę porównawczą oraz zapewni uproszczone procesy sprawozdawczości, zmniejszając wymogi

administracyjne dla przedsiębiorstw turystycznych;

49. podkreśla, że wielopoziomowe zarządzanie oparte na danych ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i skutecznego radzenia sobie z nieprzewidywalnymi kryzysami, takimi jak pandemie i inne kryzysy związane ze zdrowiem, wstrząsy geopolityczne, ekstremalne zjawiska klimatyczne i przyrodnicze, zakłócenia spowodowane przez człowieka lub zakłócenia technologiczne oraz pogorszenie koniunktury gospodarczej, a także narastające kryzysy strukturalne, takie jak negatywne trendy demograficzne, wyludnienie i niedobór mieszkań; podkreśla potrzebę uwzględnienia transportu towarowego i logistyki w narzędziach gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej ze względu na ich kluczowe znaczenie dla zapewnienia ciągłości usług turystycznych i łańcuchów dostaw; z niepokojem odnotowuje, że niechęć zainteresowanych stron do udostępniania danych – wynikająca z obaw dotyczących technologii, suwerenności danych, zaufania, ryzyka prawnego i kosztów – spowalnia wdrażanie wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących turystyki; zwraca uwagę, że unijna tablica wskaźników dotyczących turystyki i D3HUB są dobrymi przykładami tego, w jaki sposób informacje gromadzone na szczeblu UE mogą ukierunkowywać działania lokalne i wspierać łańcuchy dostaw w turystyce w czasach niepewności; zwraca uwagę, że mechanizmy te zapewniają organizacjom zarządzającym obszarami turystycznymi i MŚP uproszczony dostęp do interoperacyjnych danych w celu wsparcia podejmowania decyzji opartych na dowodach, a tym samym wzmocnienia i zapewnienia odporności w całym łańcuchu wartości; podkreśla ponadto wkład D3HUB we wspieranie kierunków turystycznych w strategicznym wykorzystywaniu danych, podkreśla, że inicjatywa ta ma zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia zarządzania opartego na danych i przygotowania sektora do transformacji cyfrowej, i wzywa Komisję do zapewnienia1 jej kontynuacji po 2026 r. zgodnie ze strategicznymi celami UE;

50. wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania scentralizowanej platformy opartej na weryfikowalnych danych w celu mapowania głównych wydarzeń w całej UE, które mogą powodować lokalne zakłócenia, zwłaszcza w regionach znajdujących się w trudnej sytuacji, oraz do ustanowienia specjalnego europejskiego mechanizmu zarządzania kryzysowego dla turystyki w celu zwiększenia gotowości, zapobiegania kryzysom i budowania odporności na przyszłe kryzysy; wzywa ponadto Komisję do zintegrowania mechanizmu z zaawansowanymi narzędziami gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej i środkami szybkiego reagowania, w tym systemami wczesnego ostrzegania, planowaniem awaryjnym, strategiczną infrastrukturą transportową i korytarzami transportowymi oraz ukierunkowanym wsparciem za pomocą elastycznych procedur, aby zwiększyć odporność i bezpieczeństwo turystyki;

51. zauważa, że technologia i świadomość ekologiczna powodują, że odchodzi się od biernego zwiedzania na rzecz celowych, spersonalizowanych i odpowiedzialnych doświadczeń; podkreśla, że systemy rekomendacji w zakresie planowania podróży mogą przyczynić się do rozwoju lokalnej „powolnej” turystyki, takiej jak turystyka rowerowa i piesza, która przynosi korzyści lokalnym MŚP, społecznościom, lokalnym producentom, w tym producentom uznanym za sprawą oznaczeń geograficznych, a także kulturom i produktom; podkreśla jednak, że aby wykorzystać ten potencjał, branża musi ująć w łańcuchu wartości w sektorze turystyki nie tylko duże przedsiębiorstwa, lecz także lokalne grupy i obywateli, na przykład poprzez zapewnienie wsparcia eksperckiego w korzystaniu z narzędzi cyfrowych, ustanowienie wielostronnych rad pełniących funkcje konsultacyjne i doradcze w kwestii zezwoleń, zdolności obsługi, ograniczeń i planowania oraz dywersyfikację oferty w celu zmniejszenia zależności rynkowych i sezonowych; wzywa państwa członkowskie, aby promowały inicjatywy edukacyjne w szkołach oraz szersze kampanie informacyjne w celu podnoszenia świadomości na temat zrównoważonych praktyk turystycznych;

Kształtowanie przyszłości turystyki za pomocą umiejętności i zaangażowania kulturowego

52. podkreśla, że wykwalifikowana i ceniona siła robocza wysokiej jakości jest podstawą europejskiej gospodarki turystycznej; zauważa, że problemy strukturalne, takie jak niskie płace w niektórych sektorach turystyki, zatrudnienie nieformalne, praca w niepełnym wymiarze godzin i praca nierejestrowana, sezonowość, ograniczone możliwości szkolenia, a czasami złe warunki pracy, nadal utrwalają niedobory siły roboczej i kwalifikacji w turystyce, dodatkowo spotęgowane utrzymującymi się różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn, ponieważ kobiety stanowią większość siły roboczej w turystyce i dominują w zawodach nisko płatnych, pracochłonnych i tymczasowych; przyznaje, że w kilku państwach członkowskich poczyniono postępy w zakresie poprawy warunków pracy, organizacji czasu pracy i wynagrodzenia, w tym poprzez umowy zbiorowe zaktualizowane po pandemii COVID-19; wzywa jednak do dalszych postępów w kierunku rynku pracy w turystyce opartego na miejscach pracy wysokiej jakości, godziwym wynagrodzeniu, niezawodnej ochronie socjalnej i całorocznym zatrudnieniu, w tym poza sezonem; jednocześnie podkreśla znaczenie płatnych szkoleń w godzinach pracy oraz na istotność rozszerzenia takiej możliwości na pracowników sezonowych poza sezonem;

53. zwraca uwagę na stale rosnące zapotrzebowanie na elastyczną i odporną na kryzysy siłę roboczą posiadającą umiejętności cyfrowe i ekologiczne w celu wdrażania innowacyjnych rozwiązań, które równoważą wzrost gospodarczy z zarządzaniem środowiskiem; podkreśla, że transformacja cyfrowa i ekologiczna oferuje możliwość tworzenia lepszych, bezpieczniejszych i bardziej odpornych miejsc

pracy w całym łańcuchu wartości w turystyce, i zachęca do pełnego wykorzystania tej możliwości, w tym poprzez współpracę z władzami regionalnymi i lokalnymi przy przygotowywaniu specjalistycznych programów szkoleniowych dla pracowników sektora turystyki;

54. apeluje o spójny ogólnounijny plan działania na rzecz podnoszenia i zmiany kwalifikacji pracowników sektora turystyki, zgodnie z paktem na rzecz umiejętności, w celu rozwiązania problemu niedoboru siły roboczej, poprawy warunków pracy, przezwyciężenia barier dla mobilności, reagowania na zmieniające się zapotrzebowanie na umiejętności oraz wzmocnienia długoterminowej atrakcyjności i konkurencyjności sektora, zapewnienia trwałej wartości dla europejskich kierunków turystycznych i promowania europejskiego stylu życia; proponuje, by wprowadzić kartę umiejętności w turystyce, opracowaną w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi i uznawaną we wszystkich państwach członkowskich i sektorach branży turystycznej, w której udokumentowane zostaną akredytowane szkolenia, umiejętności, kwalifikacje i doświadczenie zawodowe; sugeruje prowadzenie i współfinansowanie takich szkoleń za pośrednictwem programów UE, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, programu Erasmus+, Programu na rzecz jednolitego rynku i programu „Cyfrowa Europa”;

55. podkreśla, że podnoszenie i zmiana kwalifikacji muszą iść w parze z docenianiem każdej funkcji – od kontaktów międzyludzkich, które są niezbędne do świadczenia wysokiej jakości usług dostosowanych kulturowo, po funkcje wymagające wysiłku fizycznego leżące u podstaw wielu usług turystycznych – aby zagwarantować, że żaden z tych aspektów nie zostanie utracony w miarę przechodzenia branży na bardziej cyfrowe modele; zauważa, że zarówno umiejętności miękkie, jak i praca fizyczna są nadal niedoceniane pod względem gospodarczym i politycznym, ponieważ często nie są oficjalnie uznawane, nie przewiduje się dla nich szkoleń lub nie są opłacane w stopniu porównywalnym ze stanowiskami technicznymi lub kierowniczymi; wzywa do odpowiedniego uznawania, doceniania i nagradzania tych umiejętności i funkcji, ponieważ ma to zasadnicze znaczenie dla podnoszenia jakości miejsc pracy, promowania równości płci i zapewnienia pełnego uznania i pielęgnowania ludzkiego wymiaru turystyki w europejskim modelu turystyki;

56. zachęca do ściślejszej współpracy między przedsiębiorstwami turystycznymi, organizatorami kształcenia i organami publicznymi w celu rozwijania wysokiej jakości programów szkoleniowych i przygotowania zawodowego, a także w celu zaspokojenia przyszłych potrzeb w zakresie umiejętności; podkreśla znaczenie ukierunkowanych inicjatyw, takich jak programy nauczania dostosowane do branży, jasne ścieżki rozwoju zawodowego i programy mentorskie, które zwiększają atrakcyjność kariery w branży turystyczno-hotelarskiej dla młodych ludzi i pozwalają kształcić silniejszą i lepiej wykwalifikowaną siłę roboczą w tym

sektorze; zdecydowanie twierdzi, że inicjatywy te muszą przekładać się na zatrudnienie wysokiej jakości, w tym na umowy długoterminowe, rzeczywiste perspektywy kariery i wzrost wynagrodzeń;

57. podkreśla, że kultura, głęboko zakorzeniona w naszym stylu życia, ma zasadnicze znaczenie dla atrakcyjności turystycznej Europy, a także dla naszej tożsamości narodowej i europejskiej; przypomina, że ta tkanka kulturowa obejmuje między innymi trwałe tradycje, dziedzictwo archeologiczne i języki lokalne, których zachowanie odzwierciedla rzeczywiste poszanowanie tożsamości regionalnej i narodowej oraz ciągłość społeczności lokalnych; z zadowoleniem przyjmuje starania podejmowane przez niektóre państwa członkowskie w celu zwrotu dzieł i artefaktów kultury do ich miejsc pochodzenia; podkreśla, że nowe ramy strategiczne „Kompasu kultury dla Europy” są ważnym narzędziem wzmacniania kulturowego wymiaru polityki UE; wzywa Komisję, aby, biorąc pod uwagę zróżnicowaną i bogatą ofertę turystyczną UE, umieściła zachęty UE, takie jak DiscoverEU, Europejskie Stolice Kultury i znak dziedzictwa europejskiego, na pierwszym planie działań promujących „Kierunek Europa” w nowej strategii na rzecz zrównoważonej turystyki;

58. z zadowoleniem przyjmuje nieodzowną rolę pracowników sektora kultury, organizacji lokalnych i wolontariuszy jako strażników europejskiego dziedzictwa kulturowego, których działalność obejmuje zarówno utrzymanie i konserwację obiektów, jak i angażowanie społeczeństwa poprzez działania informacyjne i zwiedzanie z przewodnikiem; podkreśla ich rolę we wzmacnianiu wyjątkowości i atrakcyjności Europy jako globalnego kierunku turystycznego; zauważa, że niepewne warunki pracy i nieodpowiednie wynagrodzenie często nie odzwierciedlają wartości ich wkładu w ochronę i przekazywanie dziedzictwa kulturowego Europy, a sytuację tę może jeszcze pogorszyć rosnąca presja konkurencyjna ze strony usług platformowych, które wpływają na ceny wycieczek kulturalnych i usług przewodników z uwagi na praktykę stosowania napiwków i prowizji;

59. uznaje w tym kontekście znaczący wkład wolontariuszy, którzy poświęcają znaczną część swojego własnego czasu, w tym podczas urlopu wypoczynkowego, na wspieranie ochrony dziedzictwa kulturowego w Europie; wzywa Komisję, aby we współpracy z państwami członkowskimi zaproponowała wytyczne zachęcające obywateli do angażowania się w wolontariat kulturalny i umożliwiające im to zaangażowanie, w tym za pomocą środków wspierających, które ułatwiają uczestnictwo i promują uznawanie wolontariuszy w dziedzinie kultury w całej UE; podkreśla, że promowanie wolontariatu w dziedzinie kultury wzmacnia cele Europejskiego Roku Umiejętności i wzbogaca obecne programy UE, takie jak Erasmus+, poprzez promowanie międzypokoleniowego

uczenia się, wymiany umiejętności i głębszego zaangażowania kulturalnego; podkreśla, że celem długoterminowym jest profesjonalizacja, i wzywa do ustanowienia programu „od pasji do profesji”, który pozwoliłby na zapewnianie szkolenia, certyfikacji i sprawiedliwego wynagrodzenia i byłby współfinansowany z programów Erasmus+, Kreatywna Europa i Europejski Fundusz Społeczny Plus, aby pomóc osobom zachowującym naszą tożsamość budować realne kariery zawodowe zgodne z ich wyborem; podkreśla, że system ten powinien pozostać dobrowolny, a urlop kulturalny nigdy nie powinien wiązać się ze zobowiązaniami zawodowymi; zachęca państwa członkowskie do promowania wolontariatu w sposób, który wzbogaca życie kulturalne i uzupełnia, a nie zastępuje, zawodowe zatrudnienie w sektorze kultury;

60. podkreśla znaczenie udostępnienia funduszy UE na dziedzictwo niematerialne w następnych WRF, aby móc bezpośrednio wspierać inicjatywy chroniące i eksponujące tradycje kulturowe – od tradycji morskich i żeglarskich, takich jak żegluga, po lokalne języki i lokalne rzemiosło, łącznie z oznaczeniami geograficznymi – w celu zapewnienia ich międzypokoleniowego przekazywania i wzmocnienia zaangażowania społeczności w zrównoważoną i odpowiedzialną turystykę; podkreśla potrzebę sprawiedliwego doceniania osób inwestujących w dziedzictwo i umiejętności, oraz zwraca uwagę na potrzebę uwzględnienia inicjatyw turystycznych prowadzonych przez ludność rdzenną i społeczności lokalne, które chronią wiedzę przodków, zachowują różnorodność biologiczną i promują autentyczne doświadczenia oparte na szacunku kulturowym oraz mogą stanowić dodatkowe źródło dochodów dla lokalnej ludności; apeluje ponadto o finansowanie unijne w celu wspierania stowarzyszeń producentów ubiegających się o oznaczenia geograficzne na podstawie rozporządzenia (UE) 2023/2411[41] jako kluczowego narzędzia wzmacniania regionalnego dziedzictwa rzemieślniczego;

61. podkreśla, że finansowane projekty powinny wspierać transfer wiedzy między różnymi obszarami i sektorami oraz wykorzystywać strategiczny potencjał turystyki, aby chronić dziedzictwo niematerialne, zwiększać korzyści społeczne i gospodarcze dla społeczności lokalnych oraz zapewniać bardziej równomierne rozmieszczenie terytorialne i sprawiedliwszy podział wartości w całym łańcuchu wartości turystyki; zwraca ponadto uwagę, że przy przyznawaniu środków należy priorytetowo traktować projekty zwiększające spójność terytorialną, zwłaszcza w regionach, w

---

41 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2411 z dnia 18 października 2023 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych produktów rzemieślniczych i przemysłowych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2017/1001 i (UE) 2019/1753 (Dz.U. L, 2023/2411, 27.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

których dziedzictwo niematerialne jest najbardziej zagrożone i w których turystyka kulturalna może sprzyjać rozwojowi lokalnemu i pomóc w zatrzymaniu ludności; podkreśla rolę partnerstw publiczno-prywatnych w zwiększaniu zdolności sektora turystyki do ochrony, promowania i wzbogacania dziedzictwa kulturowego oraz wzywa do zacieśnienia współpracy między organami władzy, branżą i podmiotami społecznymi w celu osiągnięcia maksymalnie zrównoważonych rezultatów;

62. wzywa do składania Parlamentowi rocznych sprawozdań z postępów w dążeniu do zrównoważonej turystyki, w oparciu o operacyjne wdrożenie unijnej tablicy wskaźników turystyki i mierzalnych wskaźników dotyczących środowiska, łączności, gotowości infrastrukturalnej, jakości zatrudnienia i dobrostanu społeczności lokalnych, tak aby dane te mogły stanowić podstawę decyzji o finansowaniu i przyszłych reform;

°

° °

63. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji oraz rządom i parlamentom państw członkowskich.